

LETNIK XL, ŠTEVILKA 4/2024

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

ISSN 1408-0303

V tej številki si lahko preberete:

Bojan Bračič Beseda predsednika	3
Boštjan Petauer FRPSL Posebnosti serije "Gospodarstvo" (I.)	4
Boštjan Petauer FRPSL Knjiga o ponaredkih znamk	14
Boštjan Petauer FRPSL Katalog razstave Hafnia 2024	16
Veselko Guštin Zgodba o pismu 26	18
Veselko Guštin Komunikacije	20
Bojan Bračič 24-urni filatelist	24
Janez Cerkvenik EUROPHILA 2024 in kam ploveš filatelija?	34
Veni Ferant Filatelija in domoznanstvo kot primer (I.)	37
Veselko Guštin BALKANFILA XX v Solunu	42
Janez Cerkvenik 90 let Gorenjske predilnice Škofja Loka in 50-letnica Gobarskega društva Škofja Loka	44
Oglas našega sponzorja Pošta Slovenije Slovenske pošne znamke tudi na spletu	48

NOVA GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

Filatelistična zveza Slovenije (Zveza FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. Je članica Mednarodne filatelistične zveze (Fédération Internationale de Philatélie - FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations - FEPA).

Za izdajatelja: Bojan Bračič, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik: Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:
Bojan Bračič, Veselko Guštin, Igor Pirc,
Peter Suhadolc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na naslovnici:

Razglednica, natisnjena pred letom 1906 v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Iz zbirke Ines Ropoša.

Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.
Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. Julij 2024.
Naklada: 700 izvodov.

Naslov uredništva: Filatelistična zveza Slovenije,
p.p. 1584, 1001 Ljubljana. <http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303.

Člani FZS prejema glasilo brezplačno.

**Tudi v novem letu 2025
vam želimo same dobre stvari!**

Uredniški odbor Nove filatelije

Beseda predsednika FZS

Spoštovane kolegice in kolegi ter drugi ljubitelji znamk in filatelije,

aktivno filatelistično leto smo pripeljali skoraj do konca. Pri sestavljanju poročila o delu v njem se je pokazalo, da so bili nekateri zelo aktivni, drugi pač nekaj manj, o nekaterih se ni slišalo nič. Verjamem, da so bili aktivni še kje drugje, kot bo zapisano v poročilu, toda o tem, žal, nimamo informacij. Zato ponovno spodbujam vse, da nas obveščajo o svojih dejavnostih, ki jih lahko tudi objavimo na spletni strani FZS.

Zagotovo lahko po aktivnostih izpostavim Koroško filatelistično društvo, ki je letos praznovalo 75-letnico delovanja. Aktivni so na različnih področjih. Od zaznamovanja pomembnih dogodkov iz njihovega okolja s priložnostnimi izdajami, do zelo aktivnega delovanja v digitalnem okolju, kjer lahko spremljamo njihove aktivnosti. Aktivno delajo na različnih raziskavah, povezanih z znamkami in filatelijo ter vzgoji razstavljalcev; njihove razstave Maksiravne so že postale tradicija. Podobno aktivni so Škofjeločani, tudi pri pripravi priložnostnih razstav in pri delu z mladino.

Pohvaliti velja tudi nekaj posameznikov, ki s pripravo manjših demonstrativnih razstav širijo zanimanje za znamke in filatelijo. Mariborčan Milko Linec je ob letošnji peti obletnici vpisa klekljanja čipk v Sloveniji v UNESCO-ov reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva ob razstavah skupin klekljaric v štirih slovenskih krajih pripravil tudi odmevne filatelistično obarvane razstave. S pripravo različnih priložnostnih filatelističnih razstav je še vedno zelo aktiven Celjan Tone Petek, ki jih je letos samostojno pripravil sedem. Seveda so na različne načine aktivni tudi drugi posamezniki, brez katerih bi ne bilo vsega, kar sem omenil že v prejšnji številki naše revije in kar lahko spremljate skozi vsebino vseh izdanih števil. Pri tem gre posebna zahvala in pohvala uredniku, ki poleg urejanja tudi vse oblikuje in pripravi za tisk.

Nekaj planiranih stvari tudi nismo izpeljali. Za nekatere je vzrok v preveliki zasedenosti predvidenih izvajalcev, za druge neaktivnost in nezainteresiranost društev. Prve bomo zagotovo izpeljali v prihodnjem letu, za druge pa ... ..

Kakorkoli. V pričakovanju novega leta se v njem nadejam dobrega dela in sodelovanja vseh. Vsem pa želim obilo sreče, veselja in uspehov tako na področju našega konjička kot tudi pri vsem drugem.

Bojan Bračič, predsednik Zveze FZS

Boštjan Petauer FRPSL

Posebnosti serije »Gospodarstvo« (I.)

Jugoslovanska serija z motivi gospodarstva, po mnenju avtorja tega prispevka (pa ne samo njega) najlepša frankovna serija povojne Jugoslavije, je izhajala v treh delih med leti 1950 in 1953.

To so bili časi pomanjkanja materialov, zaradi tega ne preseneča dejstvo, da je bilo uporabljeno vse, kar je bilo na razpolago, zlasti še, ker je šlo za redne znamke, ki so bile tiskane v več nakladah. Rezultat tega dejstva so različne vrste gumiranja, barvnih odtenkov, (delno) nezobčanih ali nepravilno zobčanih znamk in še kaj. Jugomarka in Michel posebnosti ne navajata, nekoliko več (zlasti različnega gumiranja in nekaj odtenkov) navaja katalog SFK (»Šafar«), vendar še vedno mnogo premalo. Pri tem velja poudariti, da so bile te posebnosti kupljene na poštah in da verjetno ne gre za razne po naročilu narejene izdelke.

Prvi dve seriji sta bili tiskani v tehniki linijske gravure, tretja pa v offsetu. Načrt za vse tri serije znamk je izdelal Pavle Gavranic (1905-1973), graviral pa Tanasije Krnjajčić, znan graver jugoslovanskih znamk in bankovcev med leti 1940 in 1965.

Posebnosti je precej, pri nekaterih vrednotah več, drugje manj, vendar tudi to, kar bo prikazano, najbrž ni vse. Da ne bi bil sestavek predolg, bomo pri vsaki seriji prikazali le najzanimivejše primerke, nikjer več kot na dveh skenih, čeprav bi se kje dalo prikazati še več.

Posebnosti bomo prikazali v treh delih (najprej prvo serijo), preostali dve pa bosta sledili v naslednjih dveh številkah našega glasila.

Vse tri serije bomo prikazali po istem sistemu in sicer po posameznih vrednotah od najnižje do najvišje.

Prva serija

Prva serija je začela izhajati 1. septembra 1950, nekatere vrednosti pa so bile izdane šele naslednje leto.

Barve in motivi na znamkah so:

0,50 din, sivo rjava, črna – metalurgija

1 din, zelena – elektrogospodarstvo

2 din, oranžna – kmetijstvo

3 din, rdeča – gradbeništvo

5 din, modra – ribištvo

7 din, siva – rudarstvo

10 din, rjava – gradbeništvo

12 din, rjava – lesna industrija

16 din, plava – kmetijstvo (nabiranje sončnic)

20 din, zeleno siva – sadjarstvo

30 din, rdeče rjava – grafična industrija in

50 din, vijoličasta – promet.

Naklada je znana le pri zadnji vrednoti in je znašala 50.000 izvodov; zlasti na potovanih pismih jo je težko dobiti (jaz sem do sedaj videl le eno).

Sledijo posebnosti po posameznih vrednotah.

0,50 din, sivo rjava, črna – metalurgija

Slika 1. Zgoraj barvni odtenki in razlike v gumiranju, spodaj razlike v gumiranju, pri strani različne robne oznake.

Slika 2. Levo delni odtis na hrbtni stran (nem: Abklatch), desno žigosan dvanajsterec (pri tej vrednosti redko).

1 din, zelena – elektro gospodarstvo

Slika 3. Zgoraj barvni odtenki, v sredini različna vrste gumiranja, spodaj robne številke.

Slika 4. Zgoraj steza levo in zamazan tisk, v sredini nepravilno zobčana znamka, dva delna odtisa na hrbtni strani in delno manjkajoči tisk desno spodaj (zaradi zapognjenega papirja), v zadnji vrstici dva odtenka nezobčane znamke levo.

2 din, oranžna – kmetijstvo

Slika 5. Zgoraj poskusni tiski (negumirani) v različnih barvah in dva barvna odtenka, spodaj različne robne oznake.

Slika 6. Zgoraj: odtis na hrbtni strani ter napake v tisku, spodaj napake v zobčanju ter tisku (skrajno desno).

3 din, rdeča – gradbeništvo

Slika 7. Zgoraj različni barvni odtenki in gumiranja (slednjih je še več), spodaj robne številke.

Slika 8. Odtisi na hrbtni strani, napake v tisku in posebnosti zobčanja.

5 din, modra – ribištvo

Slika 9. Barvni odtenki v prvi vrsti, različno gumiranje in napaka v tisku (zaradi nabora papirja) v drugi vrsti, različne robne oznake in blag odtis na hrbtni strani v tretji vrstici.

7 din, siva – rudarstvo

Slika 10. Barvni odtenki in dve različni gumi v prvi vrstici ter različne robne oznake v drugi.

10 din, rjava – gradbeništvo

Slika 11. Barvni odtenki zgoraj, vrste gumiranja v sredini, različne robne oznake spodaj.

Slika 12. Offset zgoraj, ostalo so napake zobčanja.

12 din, rjava – lesna industrija

Slika 13. Barvni odtenki zgoraj, vrste gumiranja v sredini, robne oznake spodaj.

Slika 14. Vrste offsetov zgoraj, napake tiska in zobčanja preostanek slike.

16 din, plava – kmetijstvo (nabiranje sončnic)

Slika 15. Poskusni tiski v raznih barvah in barvni odtenki v prvi vrsti, tipa gum in zmazan tisk prvih treh od petih znamk v drugi vrsti ter irisni tisk (sicer bolj znan pri Verigarjih) na koncu.

20 din, zeleno siva – sadjarstvo

Slika 16. Barvni odtenki v prvi vrsti, robne oznake v drugi in napake zobčanja v tretji.

30 din, rdeče rjava – grafična industrija

Slika 17. Barvni odtenki zgoraj, napake zobčanja spodaj.

50 din, vijoličasta – promet

Slika 18. Dva manjša barvna odtenka. Drugih posebnosti pri tej vrednosti še nisem zasledil.

Viri: Lastna zbirka

Povzetek: V prispevku obravnavam posebnosti prve izdaje redne serije Gospodarstvo iz leta 1950.

Summary: In my article I deal with peculiarities of the first set of Economy definitive set, issued in 1950.

bostjan.petauer@siol.net

V današnjem času se mnoge stvari selijo iz materialne v virtualno "resničnost". Tako je tudi z informacijami, ki so sicer pripravljene v papirni obliki, med katere spadajo časopisi in revije.

Nova filatelija je že vrsto let objavljena za pregledovanje na spletni strani fzs.si, zavihek "Nova filatelija", kjer jo včasih lahko najdete, še preden jo dobite v "trdi" obliki v vašem društvu. Ker bomo v bodočnosti zaradi zmanjševanja finančne podpore Zvezi verjetno primorani zmanjševati tudi število izdaj naše strokovne revije v papirni obliki, je dobro, da se čimprej spoznate in privadite spremljati vsebino **Nove filatelije** na spletu.

Uredništvo

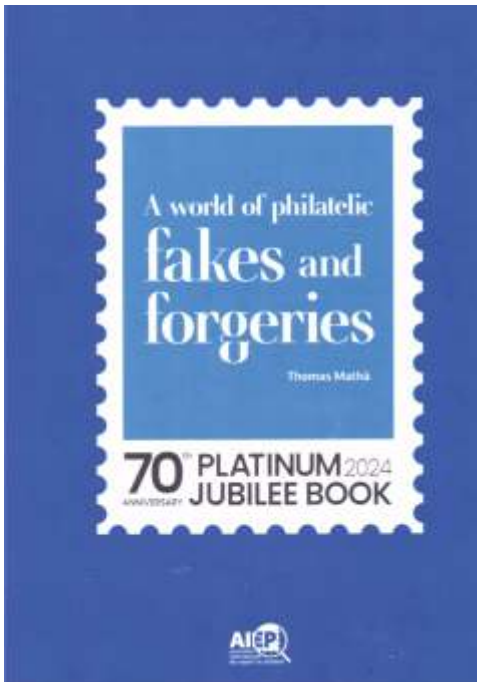
Boštjan Petauer FRPSL

Knjiga o ponaredkih znamk

Ob platinastem jubileju (70-letnici) A.I.E.P. (Association Internationale des Experts Philatéliques – Mednarodno združenje filatelističnih ekspertov), katerega kolektivni član je tudi naš FES, je izšla knjiga precej povečanega A4 formata z naslovom »A world of philatelic fakes and forgeries« avtorja Thomasa Matha, sedanjega predsednika tega združenja.

Knjiga obsega 135 strani. Uvod je napisal Prakob Chirakiti, predsednik F.I.P. (*Fédération Internationale de Philatélie*), prolog pa avtor knjige.

Knjiga je napisana na osnovi materiala, ki ga je zbrala družina Diena, zlasti Emilio, Alberto in Enzo Diena (dr. Enzo Diena je bil predsednik A.I.E.P. od 1987 do 1994), najbolj znane italijanske filatelistične družine, s pomočjo še nekaterih drugih znanih filatelistov.

Naslovna stran knjige

Zbirka je sestavljena iz petih manjših rjavih zvežčičev, organiziranih po državah in celinah. Nastanek te zbirke sega v čas med 1930 in 1960.

Knjigo mi je s kongresa A.I.E.P. prinesel Igor Pirc; prvič pa je bila predstavljena na filatelistični razstavi Hafnia 2024, na kateri smo s svojimi eksponati sodelovali tudi trije slovenski razstavljavci.

Zbirka je razdeljena takole:

- 1. album:** Stare italijanske državice, Kraljevina Italija, italijanske kolonije in Republika (med njimi je tudi Reka)
- 2. album:** Evropa
- 3. album:** Britanske in francoske kolonije
- 4. album:** Prekomorje (Amerika)
- 5. album:** Prekomorje (Azija, Afrika in Oceanija).

Skupaj je predstavljenih 2063 postavk (znamk, blokov, izsečkov, kuvert in pet pisem), ki predstavljajo širok spekter ponaredkov iz 19. in 20. stoletja (prvi ponaredki znamk so se pojavili kmalu po njihovem izidu). Zastopanih je skupaj 173 držav, med ponaredki je nekaj malega tudi pristnih znamk, ki so jih imeli za ponaredke. Glede na to, da zbirka ponaredkov prihaja iz Italije, je največ primerkov s tega območja, čeprav so tudi druge države dobro zastopane.

Ko sem pregledoval to knjigo, sem ugotovil, da je večina ponarejenih primerkov zelo dobre kvalitete in tako ni čudno, da so nekatere od teh zamenjevali tudi s pristnimi znamkami. V knjigi seveda niso vsi znani primerki; npr. pri izdaji Bosne in Hercegovine 1900-1901 sta navedena le ponaredka za 5 hellerjev (nežigosana) in za 50 hellerjev (žigosana), čeprav imam v svoji zbirki tudi ponaredke drugih vrednot.

Knjigo zaključujeta statut organizacije, njen etični kodeks ter spisek atestatorjev po področjih in spisek pridruženih članov.

Povzetek: V prispevku predstavljam knjigo o ponaredkih, ki je izšla ob 70-letnici A.I.E.P.

Summary: In my article I present the book, issued on the occasion of 70th Anniversary of A.I.E.P.

bostjan.petauer@siol.net

Odmevi razstave EnajstoOkno Kranj 2024 v tujem tisku

GLASOROŠA

Stevo Kovačić

EnajstoOkno Kranj 2024

Nakon dužeg vremena prisustvovali smo otvorenju nekadašnje filatelističke izložbe EnoOkno a sada EnajstoOkno Kranj, zbog novih trendova u izlaganju gdje je dopušteno da se izložak predstavi na tri vitrine ili virtualno koja traje od 29.8.-7.9.2024. u Mestnoj hiši u Kranju. Pošto su slovenski filatelisti bili pioniri u jednovitrinskim izložbama tako i sada prateći trendove u svijetu nadograđuju svoje izložke na zadovoljstvo izlagača koji imaju materijala do 3 vitrine, a time je i zadovoljstvo posjetilaca još veće.

U Kranju smo se uputili sa varaždinskim izlagačem Željkom Pintarićem dok smo u Kranju zatekli komesara Mateja Glavića, naravno sa njihovim ljepšim polovicama. Uzimajući u obzir da je Ždravko Kovačić nekada davno i sam izlagao na izložbi, bilo je zanimljivo vidjeti evidentni razvoj u predstavljaju izložka. Ugodno smo se osjećali uz ljubazne domaćine Igora Pirca, Petera Suhadolca, Alojza Tomca kao i talijanskog i bavarskog komesara Gabriele Gastalda i Jörg Maiera. Predstavljen je bogat izložbeni katalog kao i ilustrirana dopisnica koji dobivaju izlagači.

U nastavku dio svečanog otvorenja kroz slike slovenskih prijatelja i naših osobno koje više od riječi dočaravaju atmosferu. Same virtualne izložke se može pogledati na Internet stranici FZS (Filatelistički savez Slovenije).

Boštjan Petauer FRPSL

Katalog razstave Hafnia 2024

Vsi, ki se udeležujemo razstav doma in v tujini, vemo, da razstavljalcem naš komisar običajno prinese, poleg medalj, ocenjevalnega lista za naše zbirke in Palmaresa (seznama zbirk in ocen vseh razstavljalcev), tudi katalog razstave.

V njem so običajno uvodne besede raznih deležnikov, spisek razstavljalcev po državah in razredih, člani organizacijskega odbora, komisarji iz raznih držav ter sodniki in podobno. Običajno je dodanih tudi nekaj strokovnih člankov. Ponavadi so katalogi formata A4 ali A5, broširani ali trdo vezani in imajo 100-150 strani, včasih tudi manj.

najtežji, kar jih imam. Natisnjen je na 430 straneh povečanega A4 formata. Vsebuje vse zgoraj navedene elemente, njegova posebnost pa je 300 strani strokovnih člankov, povezanih z dansko filatelijo, skoraj izključno s poštno zgodovino, kjer je prikazanih precej redkih primerkov. Katalog zaključuje prikaz največjih znanih enot klasičnih danskih znamk iz obdobja 1851 do 1863.

Naslovnica kataloga Hafnia 2024

Katalog razstave Hafnia 2024, ki se je odvijala oktobra letos v Københavnu na Danskem, pa močno presega vse do sedaj povedano. Tehta 1,20 kg in je daleč

Največji znani primerki prvih danskih znamk iz leta 1851

Eden od prispevkov obravnava trenutno stanje danske pošte in njenega tarifnega sistema, ki pomeni hkrati tudi močno povečanje tarif (podvojitve), s čimer so postale danske poštno tarife po mnenju avtorja, Chrisa Kinga RDP FRPSL, dobrega poznavalca danske filatelije, verjetno najdražje na svetu.

Od 1. 1. 2024 stanejo pisma do 100 g v notranjem prometu 25 DKK (USD 3,65), do 250 g DKK 50 in do 2.000 g DKK 75, v kar je vključen tudi DDV.

Osnovna tarifa za tujino, prav tako za pisma do 100 g, je 50 DKK (USD 7,31), do 250 g DKK 100, do 2000 g pa DKK 250; taka pisma so oproščena DDV, ker gre za izvoz.

Redna znamka za 25 DKK za domači promet (Inldand) ter za 50 DKK za tujino (Udland).

Znamk za domačo pošto ni možno lepiti na pošiljke za tujino in obratno, razlog pa je različna DDV obravnava obeh poštnin.

Pri tem je treba omeniti, da je danska vlada ukinila vsako podporo pošti. Prav tako bo konec letošnjega leta ukinjena dostava časopisov in revij, kakor tudi poštni predali.

Upajmo, da ne bo še kakšna država sledila Danskim, saj to pomeni precejšnje povečanje poštnin ob hkratnem zmanjšanju obsega storitev.

Danska ni prva država, ki je začela izdajati različne znamke za notranji in zunanji poštni promet. Prva je bila Avstralija že pred leti, razlog pa je prav tako davčne narave. Tudi tam ni možno na domače pošiljke lepiti znamk za tujino, ki so jasno označene z napisom *International mail* – Inozemska pošta.

Palmares razstave je prav tako z enako naslovnico kot katalog, le precej tanjši je.

Katalog bom v prihodnosti gotovo vzel še kdaj v roke, saj si bom s tem dopolnil moje poznavanje danske poštno zgodovine.

Povzetek: V svojem prispevku obravnavam katalog filatelistične razstave Hafnia 2024, ki se je odvijala oktobra letos na Danskem.

Summary: In my article I deal with the Exhibition Catalogue of Hafnia 2024 which took place in October this year in Denmark.

bostjan.petauer@siol.net

PREBOLD

nekoč poznan tudi kot St. Paul im Santhale St. Paul bei Pragwald

V filatelističnem krožku na OŠ Prebold smo med temeljne naloge zbiranja vključili tudi zbiranje poštnega gradiva, povezanega s Preboldom. Zato vas zelo prosimo, da če imate kak kos odvečnega gradiva, povezanega s Preboldom, če nam ga lahko podarite. Veljajo tudi dobri skeni.

veni.ferant@gmail.com

Veselko Guštin

Zgodba o pismu – 26

Zavezniška vojaška uprava (ZVU) je delovala v coni A Julijske krajine od 12. junija 1945 do 20. oktobra 1947. Kot vemo, je zahodni del cone A pripadal Italiji, vzhodni del in Pulj pa Jugoslaviji!

Za lažje raumevanje podajmo spisek poštних uradov, ki so delovali v coni A pod Zavezniško vojno upravo (ZVU) in so bili vključeni k Ljubljanski in Zagrebški PTT. Imena so v slovenščini in italijanščini: Škofije/Albaro Vescovà, Anhovo/Anicova/Salona d'Isonzo, Bovec/Plezzo, Branik/Rifenbergo, Breginj/Bergogna, obrovo/Dobra nel Coglio, Dutovlje/Dutogliano, Dornberk/Montespino, Kobarid/Caporetto, Komen/Comeno, Kozana/Cosana, Kojsko/Quisca, Log pod Mang./Bretto, Miren/Merna, Prvačina/Prevacina, Renče/Ranziano, Robič/Robis, Solkan/Salcano, Srpenica/Serpenizza, Sežana/Sesana, Štanjel/San Daniele del Carso, Šempeter pri Gorici/San Pietro di Gorizia, Tomaj/Tomadio, Volčja Draga/Valvolciana, Volče/Volzana in 16 pomožnih pošt. Poštni urad Škofije je deloval še do 15. 9. 1954 pod upravo ZVU in Svobodnem tržaškem ozemlju (STO).

V tem času so zavezniki najprej uredili cestno povezavo iz Trsta (Pulja) do Celovca! Predvsem so popravili vse mostove, da so jih lahko prečkali vojaški tovornjaki. Le-to je bil tudi "izgovor" ZVU, da je razmejitev potekala tako, kot je: od Trsta, Gorice, po dolini Soče, mimo Bovca čez Predel na Trbiž in naprej v Avstrijo.

Slika 1. Službena kartica, poslana 28. 1. 1947 iz Trsta (cona A) v Bovec, je prispela do naslovnika teden dni pozneje, kar dokazuje žig PLEZZO 7.2.47 –XI.

Poštnina 3 Lire je plačana z znamkami Namestništva Italije s pretiskom AMG-VG.

Seveda pa so poleg mostov popravljali tudi hiše vaščanov, ki so bile kakor koli poškodovane med vojno. Na *Sl. 1.* beremo "Civilni urad za odškodnino zaradi vojaške represije" pošilja g. Mlekužu obvestilo, da mu bo Banka Italije iz Trsta nakazala 2360 Lir za "lastnino, poškodovano 1. oktobra 1945 v Jablencah, Bovec". Za kakšno škodo gre, pa mi žal ni uspelo izvedeti. Pa še nekaj: Jablenca so na levem bregu Soče, torej so bila

dejansko v coni B! Tako kot Čezsoča, pa Log Čezsoški, a so bili obravnavani kot del Bovca, ki pa je bil dejansko v coni A.

RECEIPT FOR RECONSTRUCTED HOUSE	POTRDILO O PREJEMU OBNOVLJENE HIŠE
THIS IS TO CERTIFY THAT MY HOUSE, RECONSTRUCTED BY	V ZNAK PRIZNANJA ODPORA NAŠE VASI PROTI SKUPNEMU SOVRAŽNIKU JE
PUBLIC WORKS A.M.G. VENEZIA GIULIA	ZAVEZNIŠKA VOJAŠKA UPRAVA V JULJSKI KRAJINI
IN RECOGNITION OF MY VILLAGE'S SHARE IN RESISTING THE COMMON ENEMY,	Z JAVNIH DELI TUDI MENI OBNOVILA HIŠO KV HI JO VEMLA, KO JE BILA
HAS BEEN HANDED BACK TO ME WITH THE WORK DULY COMPLETED	POPOLNOMA DOKRŠENA PO PREDPISNI OBNOVI
ACCORDING TO SPECIFICATION.	REKREPELIZNO PO ULEAZU 146 ZVU
PLACE: <u>KOMNA</u> MEMBER OF HOUSE: <u>61</u>	PLACE: <u>KOMNA</u> MEMBER OF HOUSE: <u>61</u>
BETUNIUM d.o.o. g.l. CONTRACTOR: SIGNATURE: <u>Terezija Štrekelj</u>	BETUNIUM d.o.o. g.l. TRSTA, PL. B. HIŠO OBNOVILO: PODPIŠANIK: <u>Terezija Štrekelj</u>
PLACE: <u>KOMNA</u> DATE: _____	PLACE: <u>KOMNA</u> DATE: _____

Slika 2. Potrdilo v slovenščini in angleščini o obnovi hiše v Komnu 61.

ZVU je tudi poskrbela za obnovo hiš. Tako so hišo "brezplačno" obnovili Tereziji Štrekelj iz Komna po "ukazu 146 ZVU". Obnova je bila izvedena "v znak priznanja odpora naše vasi (t.j. Komna) proti skupnemu sovražniku". Hišo je obnovila tvrdka Betunium iz Trsta. Potrdilo je v slovenskem in angleškem jeziku.

Kot vemo, je vojska NATO prvič obiskala Koprski zaliv 24. aprila 2008. Znana je po "javnih delih", ki jih opravljajo v deželah, kjer so zasidrane njihove ladje. Spomnimo se, da so na svojem prvem obisku v Koprskem zalivu pregledovale morsko dno, če ni morda kje še vedno zakrita kaka neeksplozirana podmorska mina?!

veselko.gustin@gmail.com

Izposoja razstavnih vitrin v letu 2025

Na sestanku IO FZS, ki je bil 19. 11. 2024, smo bili seznanjeni tudi z nekaterimi projekti v letu 2025, ki bodo zahtevali več razstavnih vitrin, zato je priporočljivo, če bi v društvih, ki si izposojajo razstavne vitrine, bili pozorni na te dogodke pri načrtovanju svojih razstav, da potem ne bo slabe volje. Za leto 2025 je znano, da bo večje število vitrin zasadenih v **meseču marcu** (razstava v Škofji Loki) ter v **začetku oktobra** (razstava **FIMERA** v Trbovljah). Ker pa opažamo, da ponekod z izposojenimi vitrinami ne ravnamo najbolj skrbno, bomo v ta namen pripravili tudi navodila o rokovanju z vitrinami v eni od naslednjih številčk Nove filatelije.

Veselko Guštin

Komunikacije

*Komunikacije so osnovni način, s katerim ljudje izmenjujejo informacije, izražajo svoje misli, ideje in občutke ter vzpostavljajo odnose. Skozi zgodovino so se razvile različne oblike komunikacij, ki jih lahko razdelimo na **nepisne** in **pisne** oblike.*

Nepisne oblike komunikacije:

1. Signali (kresovi, ogenj-dim, zvočni, svetlobni signali):

*Uporabljeni v antičnih časih za prenašanje sporočil na daljavo, še posebej v vojaških in obmejnih situacijah. Kresovi na gričih so omogočali hitro prenašanje osnovnih informacij, kot so opozorila o nevarnostih ali prihodu sovražnikov.

To na Slovenskem še dobro poznamo iz časov turških vpadov. Ogenj lahko pokažemo le na kaki znamki. V tesni zvezi z ognjem pa je vžigalica ali vžigalnik. Mnogi od nas so prav gotovo kdaj naleteli na zbiralca sličic s škatlic za vžigalice. Z ognjem je neposredno povezana tudi cigareta, cigara ali pipa. V Bovcu sem spoznal gospo, ki je zbirala etikete s cigar!

Škatlice vžigalic, jugoslovanska, slovenska in nemška. Na zadnji preberemo: Premakni eno vžigalico in račun bo pravilen.

*Bobnanje je najbolj poznano med afriškimi plemeni in se še danes uporablja.

*Svetlobne signale uporablja še danes vojaška mornarica. Sem bi lahko uvrstili tudi opozarjanje s svetlobnimi barvnimi raketami!

2. Govorna komunikacija:

*Ena najstarejših in najpogostejših oblik komunikacije med ljudmi. Govor omogoča neposredno interakcijo in takojšnje razumevanje. Je dinamičen, omogoča sprotno izražanje čustev in takojšnje povratne informacije.

*Poleg tega, da poteka med dvema človekoma v bližini, lahko iz ene vzpetine do druge, preko doline. To so uporabljali tako v hriboviti Črni gori, kot tudi v alpski Švici.

*Najbolj poznano govorno sporočilo je mitski Fejdipov tek od Marathona do Aten. Leta 490 pr. n. št. naj bi prinesel sporočilo z ravnin Marathona, kjer je grška vojska pravkar zmagala proti perzijski vojski. Po bitki so ga poslali v Atene, da sporoči novico: »*Veselite se, zmagali smo*«. Naredil je to in se zgrudil mrtev.

3. Zastavice (semaforna signalizacija):

*Uporabljena predvsem v vojaških, pomorskih in civilnih okoljih. Zastavice, dvignjene in usmerjene v določenih položajih, predstavljajo različne črke in številke, kar omogoča prenos sporočil na daljavo.

*S fiksno obešenimi zastavicami so opremljene ladje, predvsem ko označujejo kak praznik.

Zastavice v tem vrstnem redu preberemo kot LJUBLJANA.

Zastavice v zgornjem desnem robu bloka na ovojnici z zapisom LJUBLJANA.

4. Telefon:

*Izumljen v 19. stoletju. Telefon je revolucioniral komunikacijo, saj omogoča govorno komunikacijo na večjo daljavo. Zvočni signali se pretvorijo v električne impulze, ki jih lahko pošljemo prek žičnih ali brezžičnih omrežij. Telefon so uporabljali tako v civilnih sferah, kot vojaških. Zveza je potekala po fiksnih (analognih) linijah ali – tako kot danes – po nefiksnih digitalnih povezavah.

Skromno število telefonov je bilo povezanih z ročnimi telefonskimi centralami, pozneje z elektronskimi, danes se povezujejo po digitalnem omrežju. Čeprav so se v Berlinu že leta 1881 pojavili prvi javni telefoni, smo jih pri nas v Ljubljani dobili pozneje, po 1. svetovni vojni, tiste na žetone ali telefonske kartice pa kmalu po 2. svetovni vojni. Ne pozabimo tudi na radio prejemale/oddajnike (*walkie-talkie*), ki se še danes uporabljajo med dvema oddaljenima človekoma.

Žetoni za telefonsko govorilnico: dva italijanska, poljski, jugoslovanski in slovenski.

Telefonske kartice

Telefonske kartice z magnetnim zapisom, z optičnim odčitavanjem mehanskega zapisa porabe impulzov nemškega Telekoma in z mikročipom Telekoma Slovenije. Podoben mikročip imamo danes v mobilnih telefonih. Impulze pa plačujemo s karticami za različne ponudnike (si.mobil, Telemach). Vgrajeni mikročipi imajo 7 ali 8 kontaktov: napajanje, sinhronizacijsko uro, vhodno/izhodni pin. Hranijo lahko do 128 bitov v flash ROM, samo-bralnem pomnilniku. Podobni so tistim v SIM-ih, ali v veliko večjih in sposobnejših USB pomnilnikih.

Pisne oblike komunikacije:

1. Pismo:

*Tradicionalna oblika pisne komunikacije. Pisma so bila dolgo časa glavni način za prenos osebnih in uradnih sporočil na dolge razdalje. So fizična oblika komunikacije, kjer pisec zapiše svoje misli in jih posreduje prejemniku prek kurirja ali poštinih storitev. Kdaj je bilo napisano prvo pismo, ne vemo. Vemo pa, da so že Asirci (glinene ploščice), pa Egipčani (papirus) uporabljali pisna sporočila. Le – ta lahko še danes beremo! Pisna sporočila na papirju poznamo tudi na Slovenskem. Ker je bil vprašljiv način plačevanja te usluge, smo dobili prve (avstrijske) poštne znamke 1. junija 1850.

Od tedaj naprej govorimo o filateliji. Seveda pa je poštna služba omogočala tudi prenos drugih pisnih dokumentov oziroma medijev: časopisov, revij, knjig, papirnatega luknjanega traku in kartic, magnetnih trakov, diskov, filmov in mikrofilmov, CD-jev, usb pomnilnikov ipd.

*Sem bomo prišli tudi "pošto", ki jo prenašajo globi ali kake druge živali.

2. Telegram:

*Telegraf in kasneje telegram sta bila pomembna oblika hitrega prenosa pisnih sporočil v 19. in začetku 20. stoletja. Tako smo dobili telegram, ki je omogočal pošiljanje kratkih sporočil prek električnih žic ali brezžično, kar je bilo hitrejše kot pisemska pošta. Prvi telegrafi so uporabljali zvočno Morsejevo abecedo (»**ta ta ti**« za G), kasneje so razvili odtis na papirnati trak v obliki pikic in črtic (»— — « za G), zadnji izum je omogočal tiskanje črk in števil (skupaj 26 ASCII znakov) na papirnat trak (»G« za G).

Telegram iz Ljubljane v Mokronog 21. VII. 1943, dvojezični italijansko – slovenski. Teleprinter je odtiskoval črke (male ali velike, brez šumnikov) v zaporedju na papirnat trak.

Že med drugo svetovno vojno so se pojavili teleprinterji. V tedanjih časih je to bil edini način prenosa pisanih sporočil v "realnem" času: ko ga je pošiljatelj tipkal, ga je prejemnik že lahko bral!

Tekmovanja v tipkanju teleprinterju so bila še do nedavnega prestižnega značaja. Ker sem služil vojsko kot »vezist«, sem moral opraviti III. »klaso« v telegrafiji.

3. Teleks

Teleksno omrežje je delovalo še tja do pojava prvih faksimile naprav. Vedimo, da je bil tedaj to edini način prenosa daljšega teksta na večje razdalje!

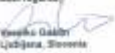
Lahko smo iz Ljubljane poklicali (s pomočjo telefonske številčnice) teleprinter v Nemčiji ali Ameriki in oddali sporočilo. Običajno na luknjanem traku, ki je bil že prej pripravljen!

Teleks

4. Faksimile (faks):

*Z razvojem elektronike so v 70. letih 20. stoletja razvili *facsimile* (*fac simile* = naredi podobno) naprave. Faks naprave omogočajo prenos natančnih kopij dokumentov prek telefonskih linij. Ta tehnologija je bila priljubljena predvsem proti koncu 20. stoletja, saj je omogočala hitro posredovanje pisnih sporočil in grafičnih podatkov (slik, skic, ipd.), seveda v črno/beli tehniki.

Facsimile Cover Sheet	
<p>To: HUNPHILEX-2000 Budapest POB 4 H-1387 Hungary</p> <p>Company: Phone: +36 96 1 2660 820 Fax: 00 36 1 2660 820</p> <p>From: Veselko Gustin Company: Faculty of Comp. and Inf. Science Trzinaka 25 SI-1000 Ljubljana, Slovenia</p> <p>Phone: Fax: +386 61 126 46 47</p> <p>Date: 23.06.2000</p> <p>Pages including this 1 cover page:</p> <p>Comments: Dear sir, I got the mail with all informations. I would like to inform you that in Entry form from 4th Jan., 2000 I calculated 5 frames (80 pages) for my exhibit. Please, take this number as final. You will see the Glass too.</p> <p>Best regards, Veselko Gustin Ljubljana, Slovenia</p>	<p>Mr. Veselko Gustin National committee Macedonia 110 S-1000 Ljubljana, P.O. Box</p> <p>Dear Sir,</p> <p>The Organizing Committee of the HUNPHILEX 2000 Budapest International Study Exhibition received the incoming application. With thanks for your application it is a pleasure for us, to inform you that from the application given from you were accepted by the Organizing Committee as follows in the enclosure No. 5.</p> <p>The base fee is for each 12 frames USD 20.</p> <p>Please transfer this sum not later than the 1st June 2000 to our following banking account: ASB MASB BANK Budapest MAGYORSZÁGOSKÖZPONT</p> <p>Please feel advised the list of contacts in three copies. Please fill them out according to your collection, which you will exhibit. Please send enclosed also the copies of each album photo.</p> <p>You may send or personally bring the collections in Hungary exclusively with ATA GARDNER customs papers. If the collections still not come in such a way, in this case we can not accept it, unless the customs do not let it enter.</p>

Faksimile sporočilo: zahtevek (levo) smo oddali na napravi v Ljubljani 23. 6. 2000 in ga poslali v Budimpešto, od koder smo dobili (desno) 27. 6. 2000 odgovor (na več straneh). Na vrhu preberemo datum, telefonsko št. faksimile naprave, naslov pošiljatelja in prejemnika, podobno kot pri teleprinterju (teleksu).

5. Elektronska pošta:

*Prvo elektronsko sporočilo je bilo poslano leta 1971. Večina ljudi bo Rayu Tomlinsonu pripisala izum elektronske pošte. Idejo o elektronski pošti je dobil med delom za raziskovalni projekt ARPANET, ki ga je financirala vlada ZDA in ki je sčasoma postal internet. Od tedaj lahko rečemo, da je postal tak način komunikacije nepogrešljiv pripomoček našega časa. Moj prvi elektronski naslov je bil: veselko.gustin@ira-1.fri.uni-lj.yu.

*Seveda pa sporočila lahko pošiljamo tudi z drugimi programi preko »družbenih omrežij«: viber, zoom, tik-tok, facebook, linkedIn, pa še kaj bi se našlo.

*Pošiljamo jih ali preko telefonskega omrežja ali računalniškega. Res pa je, da obe omrežji že postajata eno in isto.

Oblike komunikacij so se razvijale vzporedno s tehnološkim napredkom, od preprostih signalov do sodobnih elektronskih načinov izmenjave informacij. Vsaka oblika ima svoje prednosti in slabosti, odvisno od konteksta uporabe. Predvsem razvoj elektronike je dosegel, da nekaterih tehnologij danes ne uporabljamo več. Kdaj ste zadnjič bili v telefonski govorilnici, odvrtili številko in dobili klicanega na drugi strani? Ali kdaj ste zadnjič poslali telegram? Ali pa kak dokument po faksu? Verjetno bo že precej let od tedaj. Če povem zase, je to bilo pred 1990.

Nas filateliste predvsem zanima, kaj z vso to "odmrlo" tehniko, oziroma dokumenti: telegrami, karticami, faksi, škatlicami vžgalic, nalepkami ipd. Ne mečimo jih stran, kajti v filateliji obstaja tudi razred "Odrpte filatelije", kjer lahko uporabimo do 50% kakršnega koli nefilatelističnega materiala.

Bojan Bračič

24-urni filatelist

K temu zapisu so me spodbudili prispevki B. Petauerja in drugih kolegov. Če bodo takšne spomini in razmišljanja starih filatelističnih mačkov koga spodbudili, da se bo bolj intenzivno ukvarjal s kraljem med konjički, bo namen dosežen, drugače bo pač lahkotno branje.

Moja filatelistična kariera je kakšno leto krajša od Boštjanove. Znamke sem začel zbirati šele v 6. razredu osnovne šole, imel sem 12 let. Takrat sem se dosti družil s sošolcem Borisom, ki je stanoval v bloku, v stanovanju nad našim. Mnogokrat sva skupaj delala domače naloge v njihovi najmanjši sobi, ki je bila sicer tudi najina vesoljska ladja, kočija z divjega zahoda, podmornica ali kaj podobnega. Pri najinih raznolikih aktivnostih je včasih sodeloval tudi Borisov oče, ki naju je večkrat zaposlil s koristnimi aktivnostmi. Tako sva računala površine in prostornine najrazličnejših predmetov v omenjeni sobi, iskala v slovarju pomen različnih angleških besed in mu tako »uradno« pomagala in podobno.

Pomladi 1962 me je nekega dne ob prihodu k Borisu čakalo presenečenje. Njegov oče, ki je delal v zunanji trgovini v takratnem Swatyju, mu je prinesel nekaj znamk. Spomnim se, da so bile na njih papige in/ali podobne ptice in bile so iz ene od južnoameriških držav. Ker je bilo med vsemi znamkami tudi nekaj po več enakih, sem jih par lahko dobil tudi jaz. Ko sem se vrnil domov, sem takoj pregledal vso pošto in se pripravil na odlepljanje znamk s papirja. Princip sem poznal, saj sem kako leto prej začel zbirati sličice z vžigalčnih škatlic (*slika na koncu članka*). Zbirko teh sličic, nalepljenih v zvezek, imam še sedaj. Seveda sem doma takoj oznanil, da zdaj zbiram tudi znamke.

Za mojo nadaljnjo filatelistično kariero je bila zagotovo pomembna reakcija očeta, ki me je pohvalil in mi povedal, da je to zelo zanimiv in poučen konjiček, s katerim se je nekoč tudi sam ukvarjal.

Pri eni od mnogih selitev iz kraja v kraj takoj po drugi vojni je njegova zbirka znamk dalj časa stala v omari v nekem vlažnem hodniku in propadla. Kasneje ni bilo časa, da bi se z zbiranjem spet začel ukvarjati, je pa vedno rad pogledal mojo zbirko in mi večkrat prinesel pisma, s katerih sem si znamke lahko snel; nekajkrat mi je prinesel tudi znamke in priložnostne izdaje z različnih dogodkov, ki se jih je udeležil.

Borisova in moja zbirka sta se večali zgolj z znamkami, ki sva jih snela s poštinih pošiljk; dvojnike sva kajpak zamenjevala. Seveda sem oznanil vsem sorodnikom in znancem, da sem znamkar in jih prosil, naj mi podarijo vso prispelo pošto, se pravi ovojnice in tudi razglednice, ki jih lahko pogrešajo. Nekaj tako dobljenih razglednic je šlo v razrez, kar nekaj pa je ostalo celih, saj sem začel zbirati tudi te. Zbirka znamk je počasi napredovala, sem pa dobil od očeta denar, da sem si lahko kupil album zanje. V albumu sem hranil le najboljše primerke posameznih znamk, dvojniki so ostali v dveh škatlah od bombonjer. V eni sem si kasneje naredil pregrade iz kartona, da sem lahko enake znamke dajal vsako v svoj »predalček«.

Znamke sva z Borisom občasno občudovala, predvsem tiste iz tujine, in ugotavljala, o čem pripovedujejo njihovi motivi. Večjega napredka pri poznavanju filatelije ali materiala do konca osnovne šole ni bilo. Naj dodam še, da sem se v zadnjem letu šole več ukvarjal z matematiko. Na šolskem tekmovanju sem bil najboljši, na občinskem sem si delil prvo in drugo mesto. Razen tega sem aktivno pomagal nekaj sošolkam in sošolcem poleg matematike tudi pri angleščini. Če omenim, da sem se začel v tistem času malo bolj zanimati za dekleta, je jasno, da filatelija ni bila ravno na prvem mestu, nikakor pa je nisem opustil.

Po končani osnovni šoli sva se z Borisom razšla, odselili so se v Velenje. Sem pa našel v gimnaziji med sošolci novega kompanjona. Z Andrejem sva najprej ugotovila, da zbiranje vsega, kar ti pač pride pod roke, ni posebej zanimivo in da si je treba narediti neki plan, kakšne znamke sploh zbirati. Ker sva ugotovila, da znamke s svojimi motivi o marsičem »pripovedujejo«, sva se odločila, da bova poleg jugoslovanskih poskusila zbrati še kakšno znamko ali serijo znamk iz drugih držav. Da sva pri tem spoznavala in sledila spremembam pri osamosvajanju kolonij v Afriki in drugim dogodkom in zanimivostim iz sveta, kar nama je koristilo tudi pri šolski geografiji, in da sva zaradi znamk celo pisala kralju v Butan in šahu v Nepal, sem popisal v prispevku *Tudi to je (bila) filatelija* (NF 4/2013). V tem času sva izvedela za dva starejša filatelista, ki sta na svojih domovih sprejemala »stranke« in pri katerih se je dalo marsikaj kupiti. Za razliko od osnovnošolskih dni, ko sem moral za vsak dinar prositi starše, sem bil zdaj finančno bolj samostojen. Že v začetku gimnazije sem na mojo pobudo z očetom sklenil dogovor: ko je dobil plačo, mi je dal

dogovorjeno vsoto in potem čez mesec nisem težil za kino, zvezke itd. Ta dogovor je veljal praktično do moje prve plače. Razen tega sem začel zelo zgodaj izkoriščati moje dobro znanje matematike in sem si marsikateri »fičnik« prislužil z inštrukcijami, kasneje pa tudi z drugimi priložnostnimi deli; s prijatelji smo imeli celo posebno ekipo za selitve. Globina mojega žepa nikoli ni bila nekaj, s čemer bi se lahko hvalil, toda zdaj sem do novih znamk v zbirki lahko prišel tudi z nakupom. Od omenjenih filatelistov sva izvedela, da je v Mariboru filatelistično društvo ter kje in kdaj se filatelisti tam sestajajo. Tu sva z Andrejem filatelistično v glavnem prenehala sodelovati. Imel je manj prostega časa, saj je poleg gimnazije obiskoval tudi srednjo glasbeno šolo, zato se za vključitev v društvo ni odločil. Razen tega se je intenzivno usmeril v zbiranje ruskih in sovjetskih znamk. Ker smo imeli kot drugi jezik v gimnaziji ruščino, si je začel dopisovati z nekom od tam in z njim menjavati znamke.

Sam sem v četrtem razredu gimnazije, jeseni 1967, postal dokaj reden gost na ponedeljkovih in četrтковih sestankih članov društva v znameniti kleti na Partizanski 17. Zdaj sem začel resneje kompletirati znamke povojne Jugoslavije. Pred tem sem se maja 1967 na pošti aboniral na nove poštné znamke.

Prva serija znamk, ki sem jo kupil kot abonent.

Prvi cilj mi je bil zbrati jugoslovanske znamke, ki so izhajale od januarja 1966, po denominaciji dinarja, potem pa sem mejo pomikal vse bolj proti letu 1945. Ob tem se je pojavilo vprašanje, ki si ga

zastavi marsikdo v začetku zbiranja: »Nežigosane ali žigosane?« Kot večina mladih navdušencev nad znamkami sem začel z žigosanimi, na pošti pa sem kupoval nove, nežigosane. Kakšne naj kupujem za nazaj oziroma kakšno zbirko sploh želim? Žigosane so cenejše, ampak problem je s končnicami serij, nežigosane je lažje dobiti (ponudba je bila večja), toda te so dražje. Od starejših filatelistov v društvu nisem dobil o tem nobenega resnega nasveta in tako je bil »svetovalec« pri nakupih moj žep. Kadar sem bil denarno »razpoložen«, sem si privoščil nežigosane znamke, sicer pa sem oprezal za žigosanimi. Tako je bila moja nastajajoča zbirka jugoslovanskih znamk precej mešana.

V društvu sem se počasi seznanil z različnimi stvarmi, tudi s katalogi znamk, ki so jih imeli in so si jih člani lahko izposojali. Poleg katalogov Jugomarke in nekaj drugih (Zumstein, Yvert), so prevladovali katalogi MICHEL. Nečlani pravice do izposoje nismo imeli, smo pa lahko ob članih, ki so pregledovali kataloge na rednih sestankih, tudi malo pokukali vanje. Kazalo je torej postati član, kar pa je bilo takrat povezano s polnoletnostjo; mladoletne so v društvo lahko vpisali le starši ali zakoniti skrbniki. Oče je bil v glavnem zdoma, od 1967 do 1972 v Ljubljani kot član takratne slovenske vlade, za mamó pa se mi je zdelo, da je nima smisla nagovarjati, da bi me šla vpisat, saj so bili društveni prostori precej daleč od našega prebivališča.

Filatelistično društvo Maribor

Zdi se mi, da sem postal član društva takoj, ko sem postal polnoleten, toda tega ne morem dokazati. Žal prve izkaznice nimam več, se je pri selitvah nekje izgubila. Razen tega sem bil maja 1970 udeležen v prometni nesreči, katere

posledice (zlomljena rebra, raztrgana pljuča, impresijska fraktura lobanje itd.) so me za več kot leto oddaljile od normalnega življenja. Zagotovo pa sem postal član društva v začetku leta 1972, tako pravi blagajniška knjiga iz društvenega arhiva. Po stažu sem danes poleg Antona Reka, ki se je včlanil istega leta, najstarejši član društva.

Primek in ime	1970	1971	1972	1973
	Člani	Mlad. Člani	Mlad. Člani	Mlad. Člani
Bajec Zorica	10 60	10	20	20
Burghard Vanilij		10 60	20	20
Čarben Marjeta			5 30	10
Črnčnik Marija			5 30	10
Čuček Ljilja		10 60	20	20
Čuček Jozan			21	20
Čuček Bruf			21	20
Čuček Draga				11
Čuček Ivan				21

Detajl iz blagajniške knjige

Ker sem pogosto zahajal na redne sestanke, so me dobro poznali in so me na občnem zboru društva januarja 1973 izvolili v Upravni odbor. Član UO društva sem skoraj ves čas od takrat naprej in to na različnih funkcijah. V začetku sem bil zadolžen za delo z mladino; na štirih osnovnih šolah sem imel filatelistične krožke. Najprej na OŠ Ivana Cankarja, potem na OŠ Prežihovega Voranca in nekaj kasneje tudi na OŠ Draga Kobala in OŠ Ludvika Pliberška. Od aprila 1975 do januarja 1982 sem bil tajnik društva, poleg tega pa dostikrat deklica za vse. Od priprave razstav, kar pomeni prevoz in prenašanje vitrin, dogovorov z lastniki razstavnega prostora, priprav osnutkov za PPŽ in izdelave priložnostnih izdaj, organizacije mednarodnih srečanj ... . Očitno sem bil dovolj dejaven, da me je društvo predlagalo za zlati znak FZS, ki mi ga je Zveza podelila junija 1979 za požrtvovalno delo pri razvoju slovenske filatelije.

Od leta 1984 do 1993 sem bil podpredsednik društva, od leta 1994 do 2001 blagajnik. Od januarja 2001 naprej sem predsednik društva, s tem, da sem nekaj let vzporedno opravljal tudi delo blagajnika, ker te funkcije ni hotel sprejeti nihče drugi.

Od leta 1992 vodim vsakoletno »novoletno«
tombolo, ki je običajno konec januarja ali v začetku februarja. Ta tombola in pogostitev imata 56-letno tradicijo; po podatkih iz kronike je bila že leta 1968. Odkar jo vodim, je ta takoj po letnem zboru članov; tomboli sledi tovariško srečanje s pohorsko špilano in kozarcem pijače. Poleg tombolskih dobitkov sem skrbel tudi za nakup klobas in pijače ter ostalega. Dokler se je vse odvijalo v naši kleti, je klobase kuhala moja draga. Poleg dela blagajnika sem skrbel tudi za znamke, ki so jih posamezni člani naročali preko društva. To delam spet od leta 2012 naprej. Razlika je v tem, da je imelo društvo včasih naročenih 120 do 150 serij, zdaj jih kupujem šest in po dve mali poli.

Moje zbirke

Moja zbirka jugoslovanskih znamk je bolj ali manj hitro rasla. Cenejše znamke sem kupoval, ko sem jih našel, za »težje komade«
je bilo treba varčevati. Tako sem po nekajmesečnem varčevanju kupil železniška bloka, zraven pa sem namesto obljubljenega popusta dobil ustavno serijo z blokoma. To je bil pomemben prispevek k zbirki, toda zdaj je bilo treba spet zajeti sapo.

Konec avgusta 1971 sem bil v Parizu pri človeku, ki sem ga spoznal mesec prej v Splitu. Ko sem se pri najinem sprehajanju po mestu ustavil pred filatelistično trgovino in občudoval znamke v izložbi, je ugotovil, da sem filatelist in mi je potem nekaj let pošiljal nove francoske znamke.

Tako sem zbiranje razširil in sem poleg jugoslovanskih začel iskati še francoske znamke, ki so izšle po denominaciji franka leta 1960. Če je bila prilika, sem kupil tudi kake starejše. V Mariboru je bila ponudba francoskih znamk bolj klavrna, nekaj sem jih dobil na večjih srečanjih, ki jih je dvakrat letno pripravljalo naše društvo.

Pri francoskih znamkah so me posebej navdušile znamke velikega formata z motivi likovnih del, ki jih je francoska pošta začela izdajati leta 1961.

Tak večji format so za znamke z motivi umetniških del kasneje začele izdajati tudi druge države, 1966 Češkoslovaška in 1967 Jugoslavija.

Julija 1972 sem spoznal mojo drago. To samo po sebi na moje filatelijo ne bi imelo posebnega vpliva, toda že naslednji mesec je kot *exchange student* odpotovala v ZDA za celo leto in jaz sem ji v tem letu poslal okrog 300 pisem. Zdaj so se nove znamke, katerih naročilo na pošti sem podvojil, znašle na letalskih pismih. Pisma so bila večkrat prefrankirana, saj se poštnina in nazivne vrednost na znamkah vedno niso dale uskladiti. In pisem nisem oddajal v nabiralnik, ampak sem jih osebno nosil na pošto in prosil za lepo žigosanje. Znamke mi je od časa do časa pošiljala nazaj in tako sem postal mali trgovčič; lepo žigosanih znamk, sploh tistih z višjimi nazivnimi vrednostmi, se ni dalo lahko dobiti in hitro sem našel nekaj stalnih odjemalcev in si tako znižal stroške za poštnino.

Septembra 1973 sem se redno zaposlil. Pred koncem leta sem opravil voziški izpit in kupil rabljeni avto. Zdaj sem lahko tu in tam obiskal tudi kakega filatelističnega trgovca in srečanja filatelistov v Gradcu in v Ljubljani. Ker sta zbirki jugoslovanskih in francoskih znamk počasi napredovali, sem začel zbirati tudi znamke z motivi cvetic, ki so bile namenjene bodoči zbirki moje drage, in malo kasneje še znamke z motivi koles; s prijatelji smo namreč pričeli kolesariti. Občasno sem si kupil tudi kakšno znamko ali serijo znamk zgolj zato, ker so mi bile pač všeč, čeprav niso sodile v nobeno od navedenih zbirk.

Priložnostne izdaje in priložnostni poštni žigi (PPŽ)

FD Maribor je bilo znano po aktivnem izdajanju priložnostnih ovitkov in priložnostnih poštnih žigov, s katerimi smo zaznamovali različne dogodke v mestu in okolici, ali njihove obletnice. Ker so te izdaje pomenile dohodek društva, je bila neke vrste dolžnost vsakega člana, da je kupil vsaj po en primerek.

Tako sem se spoznal še z drugo vrsto filatelističnega gradiva, s priložnostnimi poštnimi žigi. Hitro po vstopu v UO FDM sem začel pomagati pri nastajanju teh izdaj z lepljenjem znamk, dogovarjanjem s tiskarji in še čem, nazadnje pa sem se lotil še kreiranja teh izdelkov.

Moj prvi PPŽ je nastal ob 5. kolesarskem maratonu okoli Pohorja, 4. julija 1983, ob katerem sem pripravil tudi priložnostni ovitek. Osnutke sem takrat delal s pomočjo tuša in fotokopirnega stroja (risbe) ter letasetov (napisi). V tem letu sem pripravil še dva žiga oziroma celi priložnostni izdaji: Pozdrav olimpijskemu letu 1984 (Sarajevo, Los Angeles) in Pozdrav olimpijskemu mestu Sarajevu.

Moj prvi priložnostni poštni žig

Proti koncu prejšnjega tisočletja sem se moderniziral in začel napise v žigih oblikovati s pomočjo računalnika. Do leta 2006 sem pripravil za društvo in nekaj drugih naročnikov 88 PPŽ in 55 kompletnih priložnostnih izdaj; nekajkrat ob žigu ni bilo priložnostne izdaje, ali pa je ovitek pripravil kdo drugi.

Jasno je, da vseh izdaj, katerih avtor sem, žal, nimam v zbirki – o kovačevi kobili pa kdaj drugič.

Leta 2011 sem se ponovno lotil priprave osnutkov za PPŽ in jih do zdaj pripravil okrog 40. Ker se mi je vmes sesul računalnik, je večkrat tehnično (v njenem računalniku) po mojih idejah in risbah žige oblikovala moja draga.

Ko sem pripravljal PPŽ v pozdrav olimpijskemu letu 1984, sem začel zbirati tudi gradivo za zbirko s takim naslovom. In lepega dne sem ugotovil, da me zbiranje jugoslovanskih znamk ne privlači več. Prvič je bila zbirka mešana, nekaj nerabljenih in nekaj rabljenih znamk, drugič pa so mi manjkale v glavnem »špice«, ki jih sicer ni bilo problem dobiti, bile pa so vse prej kot poceni, moj žep pa, kot sem napisal, nikoli ni bil posebej globok. Zato sem večino do takrat zbranih jugoslovanskih znamk relativno hitro in dobro razprodal.

Razstavljaivec

Pri zbiranju me je počasi začelo mučiti vprašanje, ki si ga postavljajo tudi nekateri drugi: »Kaj z zbranim početi?« Odgovor mi je dal kolega Valter Ratner, ki je takrat že razstavljal svoje olimpijske zbirke: »Iz znamk in drugega filatelističnega gradiva se da sestaviti zgodbo in tako zgodbo se da tudi razstaviti in z njo celo tekmovali«. Hkrati me je poučil o osnovah pripravljanja takih zgodb, predvsem tematskih. In se je začelo na novo. Zdaj sem začel zbirati gradivo z določenim ciljem, kako iz zbranega ustvariti zgodbo. In nisem zbiral več samo znamk, ampak tudi drugo filatelistično gradivo, predvsem priložnostne žige, celine pa tudi maksimum karte in zveščke. Prva tema je bila *Zimske olimpijske igre Sarajevo*. Iz gradiva, ki sem ga počasi zbral, se je dalo sestaviti takole zgodbo:

1. Predstavitev Sarajeva (znamke, MK)
2. Pot olimpijske bakle (PPŽ)
3. Olimpijska prizorišča (znamke, MK)
4. Tekmovalne discipline (znamke, žigi)

Zgodbo sem sestavil in zmontiral na razstavne liste, vendar z njo nekako nisem bil prav zadovoljen in je nikoli nisem dal na ogled. Zbiral pa nisem samo domačega gradiva, pač pa vse, kar je izšlo ob zimskih OI v Sarajevu in istega leta ob poletnih v Los Angelesu. Uspel sem zbrati precej tega, pa spet nisem bil zadovoljen; iz zbranega se nikakor ni dalo sestaviti dobre zgodbe, poleg tega so se motivi na znamkah sicer različnih držav dostikrat ponavljali. Zato sem tudi to opustil.

Ker je bilo filatelistično tržišče v Mariboru bolj skromno, sem si že nekaj let prej začel dopisovati z zbiralci po svetu preko različnih klubov dopisovalcev. V začetku

je bilo to dopisovanje zanimivo, potem pa so se začeli kazati problemi. Vedno ni bilo lahko najti lepo žigosanih jugoslovanskih znamk, ki so jih dopisovalci želeli; redki so želeli nežigosane. Čeprav sem vsakemu napisal, katere teme me zanimajo, sem dobil bolj malo takega gradiva, še manjkrat točno tisto, za kar sem prosil. Tega, kar ni sodilo v moje zbirke, pa ni bilo lahko prodati. Poleg tega sem od posameznih dopisovalcev večkrat dobil znamke slabe kakovosti in nekateri so odgovarjali z veliko zamudo; Argentinka mi je odgovorila po letu in pol s komentarjem: »Bolje pozno, kot nikoli«. Sčasoma se je začela spreminjati tudi moja zbiralska usmeritev, zato sem po osmih letih dopisovanje opustil.

Razstavljal sem začel že nekaj prej, najprej na netekmovalnih razstavah. Prvič sem razstavljal zbirko cvetic v okviru *Mednarodne razstave cvetic*, maja 1974. Na teh razstavah so bili mariborski filatelisti reden gost in ob njih so vsakič pripravili tudi priložnostne ovitke in PPŽ. Pa ni šlo čisto gladko. Teden dni pred odprtjem razstave so me odpeljali v bolnišnico na operacijo slepiča. Znamke sem imel na srečo zbrane in pripravljene, v razstavne kartone pa jih je namestila moja draga. Meni se je zdelo, da bodo samo v vrsto zložene znamke preveč dolgočasne, zato je po mojem navodilu poleg znamk namestila tudi nekaj drugega, seveda ustreznega gradiva, čemur pa so starejši kolegi močno nasprotovali in so eksponat sami predelali tako, da so ostale le znamke.

Naslednjič sem razstavljal že dva meseca kasneje. V istem prostoru, kot so bile prej cvetice, je JAT pripravil letalsko razstavo, v okviru katere je bil filatelistični del *Aerofilatelija Lufthanse*. K sodelovanju so povabili tudi FDM in jaz sem se odzval.

Razstavil sem nekaj jugoslovanskih znamk, povezanih z letalstvom in priložnostne ovitke raketnih pošt, ki jih je pripravilo FDM.

Pismo, preneseno z raketo ARS C10

Priprava te razstave me je napeljala na raziskovanje raketnih poskusov v organizaciji FDM, o katerih sem 40 let pozneje, po temeljitih raziskavah vseh možnih virov, pripravil zapis v treh nadaljevanjih za *Novo filatelijo* (NF). V naši reviji sem objavil tudi več prispevkov o balonski in letalski pošti, ki sem jo začel raziskovati. Potem sem sestavil netekmovalni eksponat *Neobičajne poti zračne pošte*, v katerem sem obdelal poleg raketnih poskusov FDM še prenose pošiljk z golobi pismonoši, jadralnimi letali, baloni, polnjeni z vodikom in kasneje s helijem, baloni na topel zrak, zmaji, s padali in s posebnimi leti. Pri organizaciji nekaterih od teh prenosov sem tudi sam sodeloval (golobi pismonoše, baloni s helijem, jadralna letala.) Ta eksponat je bil podlaga za daljši prispevek (11 strani) z enakim naslovom, ki je bil objavljen v *Koledarju Prešernove družbe* 2002.

Razstavo ob 50-letnici društva smo praznovali napačno leto; nekomu se je pač zdelo, da je bilo društvo ustanovljeno leta 1928. Bila je v viteški dvorani mariborskega gradu in na njej sem razstavljal francoske znamke. Po tej razstavi se je odprla razprava o

resničnem datumu ustanovitve društva in seveda sem začel raziskovati njegovo zgodovino. Kako je z arhivi po društvih, vemo, v glavnem jih ni. So pa za mojo željo in namero, raziskati in popisati zgodovino društva, izvedeli kolegi v društvu in so mi nekateri samoiniciativno začeli prinašati različne dokumente, fotografije, brošure. Tako sem 15 let pozneje lahko z gotovostjo trdil, da je bilo prvo filatelistično društvo v Mariboru z imenom *Filatelistični klub v Mariboru* ustanovljeno avgusta 1933. Ob resnični 60-letnici društva sem priredil oktobra 1993 samostojno razstavo na 128 listih v prostorih Pedagoške fakultete v Mariboru, v vitrinah, kjer so sicer razstavljali likovna dela. Več kot en mesec so bile na ogled znamke R Slovenije, Francija od 1965 do 1978, cvetice in kolesa. Nobene od teh zbirk kasneje nisem več nadaljeval. Francoske znamke sem nehal zbirati, ko je vir v Parizu usahnil in sem ugotovil, da obstajajo na tržišču tudi rezani (neperforirani) primerki po astronomskih cenah.

Slovenske znamke sem nehal sistematično zbirati (še vedno jih imam dosti), ko mi je sodnik na razstavi v Lubinu 2001 ob eksponatu tradicionalne filatelije *Slovenia* povedal, da s tako novim gradivom ne morem pričakovati več od srebrne medalje, čeprav je eksponat sestavljen skladno s pravili in navodili in vsebuje tudi unikatne primerke. Mi je vzelo nekaj veselja.

Kolesarsko zbirko sem podaril hčerki Staši, ki je iz nje z leti naredila soliden tekmovalni eksponat, cvetice pa ... še zdaj se jih nekaj potika po albumih in čaka na primernega kupca. Moja draga sicer ves čas aktivno sodeluje pri mojih filatelističnih dejavnostih in me spremlja na različnih filatelističnih manifestacijah, zbiralka pa za zdaj še ni postala.

Poštna zgodovina

Raziskovanje zgodovine društva me je povezal z iskanjem podatkov o PPŽ, ki jih je društvo pripravilo od začetka delovanja. Toda s tem se je že ukvarjal kolega Dušan. Da bi si ne hodila v zelje, mi je predlagal, naj se jaz raje ukvarjam z rednimi žigi mariborskih pošt.

Ni mi bilo treba dvakrat reči in že sem bil v poštni zgodovini oziroma njenem delu *markofiliji*. Ekspонат *Mariborske pošte in njihovi žigi* sem prvič razstavljal na razstavi Alpe-Jadran Filatelije v Keszthelyju na Madžarskem leta 1996 in dobil zanj bronasto medaljo. Očitno je bila poštna zgodovina tisto, kar me je končno prepričalo, in ekspонат sem razvijal naprej. Zdaj sem dokaj redno razstavljal na razstavah Alpe-Jadran Filatelije (AJF), kjer je bilo zaradi nižjega ranga razstave moč razstaviti ekspонат na le 64 listih. Leta 2003 sem dobil v Zalaegerszegu srebrno medaljo in leto pozneje v Zagrebu že pozlačeno. Ekspонат sem naprej predeloval in dopolnjeval, kar mu je v Varaždinu 2018 in Kamniku 2019 prineslo zlato medaljo. Za razstavljanje na evropskih ali svetovnih razstavah bi potreboval še 16 listov in to takih z dobrim gradivom, česar pa moj žep ne omogoča. Ja, vsi si želijo na svetovno prvenstvo in olimpijske igre, pa vendar mnogi enako zavzeto tekmujejo tudi v nižjih nivojih tekmovanj, tudi sindikalnih.

Izpopolnjevanje omenjenega eksponata me je pripeljalo do raziskovanja še enega elementa iz poštne zgodovine, začel sem iskati in proučevati poštne tarife. To je pomenilo premetati kupe PTT Vesnikov, okrožnic in drugih poštних dokumentov, ki so jih v večini imeli v interni knjižnici na upravi Pošte v Mariboru; nekaj sem jih moral iti pogledati tudi v državni arhiv. O tem sem pripravil nekaj prispevkov za NF.

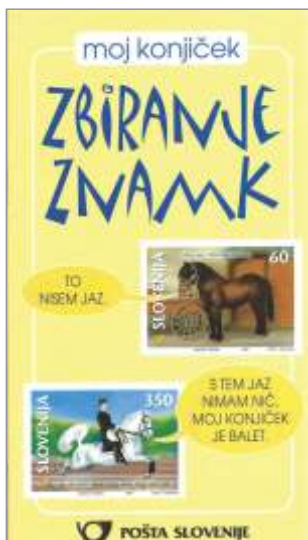
Najbolj sem ponosen na to, da sem v filatelistični literaturi prvi objavil tarife, ki so veljale v Sloveniji junija 1945, ko so sprostili poštni promet za javnost. Za to mi je čestital celo znani specialist in atestator prof. Veličković.

»Učo«

Moja prva služba je bila poučevanje, čeprav sem po izobrazbi inženir. Pedagoško delo mi je ustrezalo in sem ga opravljal 21 let. Sprva kot predavatelj na srednji šoli, kasneje kot asistent na fakulteti. Ne preseneča torej, da sem »učiteljeval« tudi v filateliji. Filatelistične krožke, v katerih sem poskusil mlade navdušiti za kralja med konjički, sem omenil. Ko sem imel več znanja in izkušenj, sem pomagal ustanoviti *Šolo mladih filatelistov* v Trakoščanu, kjer sem več kot desetletje poučeval tako mentorice in mentorje kot mlade o skrivnostih filatelije.

V začetku tega tisočletja sem s pomočjo Pošte Slovenije sodeloval pri ustanavljanju filatelističnih krožkov na osnovnih šolah po Sloveniji in imel seminarje ter pripravil delovno gradivo za mentorice in mentorje. O različnih razstavnih razredih in drugih temah iz filatelije in poštne zgodovine sem imel več predavanj sprva s pomočjo prosojnic, kasneje s PowerPoint predstavitev tako doma kot v tujini.

O znamkah in filateliji imam objavljenih čez 500 prispevkov, od tega okrog 30 o svojih filatelističnih in poštno-zgodovinskih raziskavah. Polnih 20 let sem bil urednik Nove filatelije in 14 let urednik *Biltena* poštних znamk, ki ga izdaja Pošta Slovenije. Za mlade sem pripravil zloženko *Moj konjiček zbiranje znamk* in *Delovni zvezek za filatelijo*; oboje je izdala Pošta Slovenije.

Naslovnica zloženske

tudi na svetovnem. Razen tega sem pripravil več netekmovalnih eksponatov iz tematike in tradicionalne filatelije: *Trta in vino, Zlata lisica, Slovenski literarni ustvarjalci, Rudolf Maister, Novoletne in božične znamke, Slovenija, Čipke, Velika*

Na komisarskih poteh sta me večkrat spremljali moja draga in hči Staša; slednja je bila z nama že na Juvaluxu 1998. Mogoče je tudi tu iskati vzrok, zakaj je postala resna filatelista.

Razen že omenjenega eksponata poštna zgodovine sem pripravil podobnega še o ptujski pošti ter nekaj »učnih« eksponatov v eni vitrini iz različnih razstavnih razredov. Ko se je uveljavilo na tekmovalnih razstavah razstavljanje v eni vitrini, sem z nekaterimi sodeloval na razstavah različnih rangov,

noč, *Matematiki, fiziki, kemiki in biologij ter Osnovni prikaz Verigarjev, Čipke, Slovenija Evropa v malem*; eksponata *Verigaj ter Baloni in balonarstvo* sem sestavil v sodelovanju s kolegom iz društva.

Dejaven pa nisem bil samo v domačem društvu. Leta 1995 so me sprejeli v IO FZS in leto kasneje sem postal glavni tajnik Zveze. To delo sem opravljal deset let, potem sem bil nekaj mandatov podpredsednik, od leta 2020 sem predsednik FZS.

Aktiven sem bil in sem še tudi v mednarodni filatelistični areni. Deset let sem bil glavni tajnik Evropske federacije filatelističnih zvez (FEPA), član nekaj komisij pri FIP, od lani sem predsednik Delovnega dogovora Alpe Jadran Filatelija.

Zvezo FZS sem kot nacionalni komisar zastopal na preko 50 razstavah različnih rangov, od regionalnih do svetovnih.

Sem tudi nacionalni sodnik za nekaj tekmovalnih razredov in FEPA sodnik za odprto filatelijo.

Na razstavah pa nisem samo sodeloval kot razstavljevec, komisar ali sodnik, ampak sem razstave tudi sam pomagal pripravljati. Od meddruštvenih (Maribor-Sombathely, Maribor-Marburg na Lahni), kjer sem bil prevoznik, nosač in monter, do državne in mednarodnih znotraj AJF in Balkanfile, kjer sem bil vodja organizacije in še kaj; več manjših razstav sem pripravil sam.

Za vse moje delo v filateliji me je Filatelistična zveza Slovenije nagradila z nekaj priznanji, tudi z najvišjim – *zaslužni filatelista*.

Za konec

O mojem udejstvovanju v filateliji bi lahko napisal še nekaj strani, toda že pri tej dolžini besedila me bo urednik grdo gledal. Moja delovna soba je polna filatelije, toda znamk in filatelističnega gradiva ni toliko, kot bi kdo ob več kot 60 letih ukvarjanja s tem konjičkom pričakoval.

Tudi kakšnih posebnih »sladkorčkov« ni v mojih zbirkah. Je pa ogromno fotokopij različnih poštних dokumentov in kar obširna knjižnica. S filatelijo sem se pač ukvarjal na način, pri katerem velika sredstva niso bila potrebna. Pri tem pa sem lahko raziskoval in ustvarjal, kar je po mojem prepričanju bistvo tega konjička.

Kot je jasno iz zapisanega, se je del mojega življenja intenzivno vrtel okoli znamk in filatelije. Tako so bili tudi družinski načrti in aktivnosti večkrat podrejeni filatelističnim dogodkom in mojemu sodelovanju pri njih. In vse to pojasnjuje izjavo moje drage, da sem v bistvu 24-urni filatelista.

Takole smo zbirali ovitke s škatlic za vžigalice

bojan.bracic@triera.net

Urednik *Nove filatelije* pa je malce pobrskal po svojem obsežnem fotografskem arhivu.

Janez Cerkvėnik

EUROPHILA 2024 in kam ploveš, filatelija?

V okviru filatelističnega združenja šestih evropskih držav Europhila (Belgije, Nizozemske, Luksemburga, Finske, Švedske in Slovenije), je bienalno mednarodno filatelistično razstavo organiziral filatelistični klub »Orval« iz Maasmechelen v Belgiji.

Razstavo so pripravili v šolskem centru Campus de Helix v središču Maasmechelen, nekoč rudarskega mesta, ki je že 25 let pobrateno s Škofjo Loko.

Razstavnı prostor, Campus de Helix, Maasmechelen, Belgija

Na razstavi, ki je obsegala 120 razstavnih vitrin, je iz 4 držav (Belgije, Finske, Švedske in Slovenije) sodelovalo 33 razstavljavcev s 45 zbirkami, od teh 17 v razredu mladinske filatelije iz 6 filatelističnih klubov oz. društev (2 iz Belgije, 2 iz Švedske ter po 1 iz Finske in Slovenije).

Iz Škofje Loke smo bili prisotni 4 člani, ki smo prinesli v Belgijo 6 zbirk mladih filatelistov in 6 zbirk članov. Od naših 12 zbirk sta bili od strogih belgijskih sodnikov najboljše ocenjeni zbirki članov Vinka Novaka (*»Bicikel«*) z 88 točkami in Primoža Čebulja (*»Mostovi«*) z 78 točkami. V razredu mladih filatelistov pa sta izstopali zbirki Primoža Beričića

(*»Zadetek v mreži«*) z 78 točkami in Martina Javha (*»Konj in človek«*) z 71 točkami.

Ugotovili smo, da vse zbirke, ki smo jih prinesli v Belgijo, gredo v korak z zbirkami iz ostalih treh sodelujočih držav. Celo več, naše društvo se vedno predstavi z novimi zbirkami, med tem ko imajo nekatere zbirke iz Finske, Švedske in Belgije že kar dolgo brado. V združenju EUROPHILA naše filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka sodeluje od leta 2001.

Predstavniki FD Lovro Košir Škofja Loka na ogledu razstave v Belgiji: Klemen Bedekovič, Srečko Beričić in Janez Cerkvėnik.

Razstavljavce je prijetno presenetilo, da je bila na tokratnem srečanju s svojim poštnim okencem prisotna tudi belgijska Pošta, kjer so imeli na dan odprtja razstave na razpolago kar 4 priložnostne poštne žige, 3 priložnostne ovitke in 3 priložnostne poštne znamke.

Poštne okence belgijske Pošte na razstavišču

Na vseh treh ovitkih je bil pripis, za kateri jubilej so bile izdane vse omenjene priložnostne izdaje.

Priložnostni ovitki, priložnostni odtisi poštних žigov in priložnostne poštne znamke, izdane ob razstavi Europhila 2024.

S tretjega ovitka se vidi, da je filatelistični klub »Orval« praznoval 60-letnico obstoja, občina Maasmechelen 25-letnico pobratena z občino Škofja Loka in da je bilo odprtje razstave Europhila 2024 v soboto, 24. avgusta 2024.

V razgovorih s filatelisti iz vseh sodelujočih držav, v prvi vrsti pa iz Belgije, je bil najvidnejši dosežek na tej razstavi prav sodelovanje belgijske pošte s svojim poštnim okencem. Poštna uprava Belgije je ugotovila, da so filatelistični klubi in filatelistične razstave najboljša reklama za njihove storitve (poštne znamke, odtise poštних žigov in razne priložnostne izdaje). Zato so se na pošti odločili, da bodo filatelističnim klubom pomagali pri pripravi filatelističnih razstav, kjer bodo reklamirali svoje proizvode na različne načine (s panoji z znamkami, ki so že izšle in še bodo, z odtisi poštних žigov, s priložnostnimi izdajami za mlade filateliste, reklamiranjem novih poštних znamk po šolah, organiziranjem delavnic, skratka vse navedeno, kar poskušamo narediti v slovenskih filatelističnih društvih.

In kam plove slovenska filatelija?

Hvale vredno je, da slovenska Pošta še vedno opravlja logistiko razstavnih vitrin po Sloveniji. Skupaj s FZS in društvi pa bi Pošta morala pripraviti strategijo, kako naprej. Zakaj strategija? Največja težava pri nas je, da se skoraj ničesar ne da narediti. Res se ne da, če nimaš strategije (kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne). Vsi trije deležniki (Pošta, FZS in društva) bi morali sodelovati pri tem projektu, ker bomo le na ta način filatelijo še obdržali tudi kot hobi mladih. Tako pa le-ti ne vedo več, da poštne znamke sploh še obstajajo, saj jih nimajo kje videti. Zlasti pri promocijah novih poštних znamk bi bila potrebna popolnejša reklama (npr. v sredstvih javnega obveščanja, kot so RTV, časopisi Delo, Dnevnik itd.), tudi po

šolah. Nekaj plakatov ob promociji novih poštних znamk bi bil le manjši strošek, glede na morebitni učinek.

Bilten, ki ga izda Pošta ob vsakokratni izdaji poštних znamk, je edina svetla točka, ki lepo predstavi znamke. Nekaj teh biltenov bi kazalo dostaviti tudi na večje šole, kjer bi morali tudi učitelje zainteresirati, da bi učencem kaj povedali o poštних znamkah. Kajti poštne znamke so priročno gradivo za spoznavanje narave, raznih zgodovinskih dogodkov, športa, likovne umetnosti, književnosti, glasbe itd. Na teh majhnih papirčkih se prikazuje in piše zgodovina od pradavnine s prikazom različnih artefaktov do dandanašnjih dogodkov. Za osveščenost učencev o poštних znamkah pri pouku ne bi bile potrebne posebne učne ure, temveč le kratka učiteljeva razlaga, npr. pri uri slovenščine, zgodovine, likovne umetnosti, športne vzgoje itd. Pri filateliji nam manjka inovativnosti. Le novi prijemi, nova spoznanja, da ne rečem izumi, vodijo do uspeha.

Veliko pa za filatelijo lahko naredijo FZS skupaj z društvi (več promocijskih

razstav, kjer se prikaže tudi drugo gradivo – razglednice itd.), skratka priprava zbirk za obiskovalce kulturnih prireditev. Le nekaj filatelističnih razstav vsako leto v Škofji Loki, Žalcu, Celju, Ravnah na Koroškem in še kje, je slaba reklama za filatelijo. Že manjše razstave po slovenskih poštah bi bile za začetek dovolj, če ne bi prostore pošt zasedli razni komercialni izdelki, sicer dostopni v vsakem marketu.

Na koncu prosimo katerega od FD, da se nam priključi v združenju Europhila, kjer je trenutno včlanjeno le naše FD. Članarina znaša 100.- EUR/dve leti, ker je razstava Europhila bienalna. Za vse podrobnosti za članstvo je na razpolago naš tajnik g. Matjaž Metaj.

Prav članstvo v tej skupini Europhila je bila največja spodbuda, da smo v našem društvu začeli s pripravo mladinskih filatelističnih zbirk, ki se jih je v 20 letih nabralo že več kot 30 in na tej razstavi v razredu mladih filatelistov vedno dosežemo 1. ali 2. mesto.

Fotografije: Gregor Cerkvenik

cerkvenik.janez@gmail.com

Prispevajmo 1 % dohodnine za delovanje FZS

Davčni zavezanec rezident lahko zahteva, da se do 1 % dohodnine, odmerjene po zakonu, ki ureja dohodnino, od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo, nameni za financiranje upravičencev do donacij, ki so nevladne organizacije, politične stranke, reprezentativni sindikati, registrirane cerkve in druge verske skupnosti ter šolski skladi ali skladi vrtcev. V kolikor je odmerjena dohodnina v višini 0 EUR, je tudi znesek donacije 0 EUR.

Ke večina naših upokojujencev ne spada v to skupino, ki bi Zvezi lahko podarila ta 1 % od dohodnine, predlagamo, da za to povprašate vaše mlajše sorodnike, prijatelje ali znance, ki še hodijo v službo in jih prosite, če so pripravljeni podariti ta procent za delovanje FZS. Izpolnjen obrazec oddate na FURS ali na FZS.

Veni Ferant

Filatelija in domoznanstvo kot primer (I.)

Malce podrobneje vam bom predstavil podatke, ki sem jih izbrskal, ko sem našel razglednico Žalca, poslano leta 1922. Že dolgo časa si namreč rad ogledam vsako pošno pošiljko z več strani ali zornih kotov.

Razglednica
Žalca,
poslana
16. 7. 1922,
ki je vzbudila
moj interes
po
raziskovanju.

Ugotovil sem, da so v to zgodbo vpletene tri zanimive osebe takratnega časa. Nekaj težav mi je najprej povzročal podpis pošiljatelja razglednice. Sem pa ugotovil, kdo je dopisal par besed na koncu, še najlažje pa je bilo ugotoviti, kdo je bil prejemnik te razglednice.

Če v iskalnik napišete **Jakob Žmavc**, boste kaj hitro dobili zanimiv življenjepis tega Slovenca. Če na kratko povzamem: Rodil se je leta 1867, umrl leta 1950. Bil je gimnazijski profesor v Ljubljani (1895), Kranju (1896), pa spet v Ljubljani (1905), od leta 1921 v Mariboru, kjer se je leta 1925 upokojil. Kot predsednik ljubljanske sekcije *Profesorskega društva* (1907–1919) se je zavzemal za poučevanje v slovenskem jeziku. V letih 1907–1916 je

organiziral pisanje slovenskih šolskih knjig za višje gimnazije.

Več težav sem imel, da sem ugotovil ime in priimek pošiljatelja. Takrat se je na obisku v Žalcu pri župniku Antonu Veterniku zglasil njegov prijatelj, kolega župnik **Janez Goričan** (1876–1944). Na spomeniku v Vojniku sem našel datum smrti zapisan 2. 1. 1944 (slika levo), v njegovi rojstni knjigi pa 25. 2. 1944 (desno). Kaj je pravi datum, pa trenutno še ne vem.

Leta 1942 sta bila oba župnika obtožena zaradi maševanja v slovenskem jeziku. Tako je žalski župan Friedrich Steinböck prijavil duhovnika **Antona Veternika**, da so tam na velikonočno nedeljo, 5. 4. 1942, pri maši peli slovensko. Sredi marca 1942 je Sepp Jellenz prijavil **Janeza Goričana** Antonu Dorfmeistru, da so v Vojniku opravili cerkveno poroko v slovenščini. Župnikov takrat še niso smeli kaznovati, saj se je predpis o prepovedi maševanja v slovenskem jeziku šele pripravljal, sta pa bila oba opozorjena in zraven pridana še grožnja, da bo prihodnjič huje*.

Župnik **Janez Goričan** se je rodil 6. 5. 1876 v župniji Lovrenc na Dravskem polju. Na študij bogoslovja v Mariboru je bil sprejet septembra 1897.

*Vir: Dr. Tone Ferenc: Okupacijski sistemi med drugo svetovno vojno

Našel sem tudi kar nekaj zabeleženih podatkov o srečanjih med obema župnikoma. Prvi je iz leta 1911, ko se je v Slov. Konjicah zbralo 32 duhovnikov in veliko ostalih gostov. Leta 1901 ga najdem zapisanega kot kaplana pri sv. Jakobu v Slov. Goricah, nato leta 1908 v Gornji Radgoni (kot I. kaplan). Od leta 1909 pa vse do upokojitve je deloval kot župnik v Špitaliču pri Slovenskih Konjicah. Zadnja leta po upokojitvi je preživel v Vojniku, kjer je tudi pokopan.

Zanimiva je tudi vsebina pisanja na tej razglednici. Janez Goričan je Žmavcu ves navdušen napisal:

»Dragi! Danes sem tu na obisku pri č. g. duh. svetniku Veterniku. Ko bi Ti vedel, kako ima lepo ekonomijo, 7 dobro rejenih krav, mnogo telet in 3 čile konjičke, prešičev pa toliko, da sam ne vem števila. Si še v Mariboru ali na svojem domu? Rad bi Ti marsikaj povedal.«

Očitno je bil doma, zato to prepošiljanje v Sv. Jurij ob Ščavnici. Je pa Anton Veternik na tej razglednici spodaj pripisal:

»Iskreno pozdravlja udani Anton. Zakaj Te ni nikoli k meni?«

Tako smo iz tega pisanja dobili zanimive podatke o tem, kaj vse je premogla žalska cerkev leta 1922.

Kdo pa je bil **Anton Veternik**? O njem sem zbral veliko podatkov iz različnih virov in na koncu se je sestavila zame zelo zanimiva zgodba. Delček vam jo predstavljam.

Anton Veternik. Vir: Slovenec, 1. 1. 1935, letnik 62, št. 1a.

Rodil se je 2. 1. 1865 v Lokrovcu pri Celju št. 9 staršema Jožetu Veterniku in Mariji, rojeni Mirnik. Osnovno šolo in 3 razrede gimnazije (1878–81) je obiskoval v Celju.

Vir: Letno poročilo celjske gimnazije leta 1881.

Nato je šolanje nadaljeval v Mariboru (1881–86), kjer je 22. in 23. julija 1886 opravil VIII. razred in maturitetne izpite, kot lahko razberemo iz izvestij mariborske gimnazije za leto 1887.

IX. Maturitätsprüfungen.					
Bei der am 22. und 23. Juli 1886 unter dem Vorsitz des k. k. Landesexamenspräsidenten Herrn Dr. J. Zindler abgehaltenen Maturitätsprüfung wurden 5 Schüler der VIII. Classe und 1 Externist approbirt. 1 Interner war vor Ablegung des schriftlichen Examens krankheitshalber zurückgeblieben. Für die erklärt werden:					
N A M E	Geburtsort	Vaterland	Alter	FACH der Approbation	Gewünschter Beruf
Franz Hauptmann	St. Georgen a. d. Pottsch.	Lokrovca pri Celju	19	Latein, Griechisch, Mathematik, Naturgeschichte, Philosophie, Religion, Französisch, Englisch, Deutsch	Medicin
Franz Janetta*)	Topolze bei Raasd.		20		Philosophie
Ignaz Klöber	Lachosdorf bei Cilli		21		Medicin
Josef Kotnik*)	Woltau Steiermark		21		Rechtswissenschaften
Franz Kramaric	bei St. Georgen a. d. Steier		20		Landwirthschaft
Jakob Pipan*)	H. Kranich-Marienburg	Lokrovca pri Celju	22	Latein, Griechisch, Mathematik, Naturgeschichte, Philosophie, Religion, Französisch, Englisch, Deutsch	Rechtswissenschaften
Anton Veternik	Lokrovca bei Cilli		21		Theologie
Victor Weisler	Wirdlinggraz Cilli		22		Theologie
Karel Mrevča**)			21	10 Jahre	Rechtswissenschaften

Vir: Jahresbericht des k. k. Staats – Gymnasium Maribor, 1887.

Po končani gimnaziji je bil leta 1886 sprejet na študij teologije. Med njegovimi takratnimi sošolci najdemo tudi **Roberta Vaclavika**, ki je pozneje deloval vse do smrti (1945) v sosednjih Gotovljah.

Vpis rojstva Antona Veternika

Očitno mu študij ni delal težav in tako ga leta 1889 najdemo med tistimi, ki so uspešno končali 3. letnik študija teologije.

Vir: Oglasnik lavantinske škofije, 1889, št. 3.

Tega leta (1889) so mladi duhovniki končali študij z novo mašo. Anton Veternik jo je imel 11. 8. 1889 pri sv. Jožefu v Celju. Naključje? V tej isti cerkvi sem tudi jaz opravil obhajilo in birmo, kot je bil običaj.

Del razglednice iz leta 1914. Goričar & Leskovšek, Celje. Arhiv avtorja članka.

Birma pri sv. Jožefu nad Celjem, junija 1964. Iz arhiva Venija Feranta.

Kmalu je novomašnik Anton Veternik dobil prvo službo. Za začetek so ga poslali v „rdeče“ Trbovlje. Vsekakor zanimiv začetek službovanja. In tukaj se Anton Veternik prvič sreča z mojimi predniki Feranti.

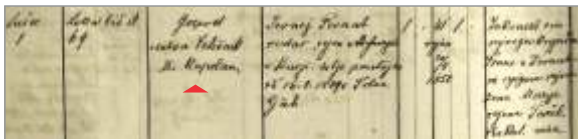
(Duhovniške premembe v lavantinski škofiji.)
 Č. g. Simon Črnača, župnik v Ptiscalah, je dobil župnijo sv. Elizabete v Slov. Gradcu; č. gosp. Fr. Nendl, kapelan v Sentilju, gre v tačasni pokoj, na njegovo mesto pride č. g. Marko Tomanič iz Trbovelj; č. g. M. Stoklas, kapelan v Reichenburgu, pride k sv. Vidu na Planini. Nameščeni so č. gg. novomašniki: Fr. Hurt v Podaredi, Franc Janežič v Slov. Bistrici, Fr. Valenko v Reichenburgu in Anton Veternik v Trbovljah.

Vir: Slovenec, 25. 7. 1890, letnik 18, št. 169.

Prvi njegov vpis v cerkvenih knjigah Trbovelj sem našel zabeležen 2. 8. 1890. V krstni knjigi je takrat podpisal kot II. kaplan.

Leta 1892 pa ga kar dvakrat najdem v „direktni“ povezavi z mojimi predniki. Prvič je 1. marca poročil moja prastarša Jerneja Feranta in Teklo Sterlekar, kar je razvidno v zapisu v knjigo porok.

Del vpisa v poročno knjigo župnije sv. Martina v Trbovljah. Poroko je opravil gospod Anton Veternik, II. kapelan, kot je zapisano v tej knjigi.

Drugič pa je se je povezal z mojimi predniki 22. septembra 1892, ko je krstil Teklo, prvorojenko mojih prastaršev in je seveda vpisan v krstno knjigo. Žal je mala Tekla po nepolnih 4 mesecih zapustila ta svet.

V Trbovljah se je Anton Veternik dobro vključil v tamkajšnje življenje knapov. Že navsezgodaj je pričel pošiljati denar različnim organizacijam, ki so ga potrebovale. To je postala njegova navada.

Nato pa je po šestih letih in pol službovanja v Trbovljah sledila premestitev iz Trbovelj v Braslovče (29. 1. 1897).

(Iz trboveljske okolice) se nam piše: V petek dne 29. jan. t. l. ostavil je našo faro po 6½ letnem jako uspešnem delovanju č. g. Ant. **Veternik**. G. **Veternik** je bil kaj brižen dušen pastir, izvrsten katehet ter sploh zelo delaven mož. V narodnem obziru jeklen in v obče uzoren. Po svojem odkritem obnašanju pridobil si je lju-bezen vseh slojev. Braslovčanom moramo k iz-bornej pridobitvi le častitati!

Vir: Domovina, 5. 2. 1897, letnik 7, št. 6.

Dobri dve leti je služboval kot kaplan v Braslovčah. Poleg rednega dela pa se je izobraževal na strokovnem področju.

(Konkurzni izpiti v lavantinski škofiji) Žup-nijske izpite so delali te dni v knezoškofijski pi-sarni gg.: Ivan Doberšek, kaplan na Paki; Fran Kurt, kaplan na Starem Trgu; Gašper Kačičnik, duhovnik v Dramljah, in Anton **Veternik**, kaplan v Braslovčah. Slovenec (1.9.1898, letnik 26, št. 198)

Žal ne vem, za kakšne (natečajne, razpisne) izpite je šlo, vsekakor pa je takega opravil tudi Anton Veternik.

Iz tega obdobja sem odkril, da je kot redni član deloval tudi v »Leonovi družbi«. **Leo-nova družba** je bilo na priporočilo pape-ža Leona XIII. v Ljubljani ustanovljeno (19. 11. 1896) katoliško znanstveno druš-tvo. Izdajali so znanstveno glasilo, kjer so objavljali besedila predavateljev skupaj z razpravami in ocenami. Prizadevali so si za ustanovitev univerze in akademije znanosti v Ljubljani (*ki je takrat še ni bilo*).

Leta 1900 je sledila nova premestitev – v župnijo sv. Jakoba na Dolu pri Hrastniku. Njegov prvi vpis v cerkvenih knjigah sem našel v knjigi rojstev 8. 5. 1900. Tukaj je Veternik leta 1901 izdal knjigo – I. zvezek „**Razlaga velikega katekizma ali krščanskega nauka**“. Do konca leta 1902 so izdali še 3 preostale njegove zvezke (skupaj več kot 1.000 strani).

Pogled na Dol pri Hrastniku s staro župnijsko cerkvijo leta 1904.

Vir: Ilustrirani Slovenec, 23. 11. 1930, št. 47.

Nato se je lotil obsežne graditve nove cerkve na Dolu, kjer pa je imel poleg zaveznikov tudi veliko nasprotnikov, ki so mu grenili življenje in ga skušali onemogočiti pri njegovem delu. Kdo je imel bolj prav, o tem tukaj ne bi razpravljaj, vsekakor pa je Veternikova zasluga, da so na Dolu že 28. septembra 1909 blagoslovili novo cerkev, knezoškof dr. Mihael Napotnik pa je Antona Veternika ob tej priložnosti imenoval (nagradil, odlikoval) za duhovnega svetovalca.

Odlikovanje. Ob priliki posvečevanja župne cerkve na Dolu pri Hrastniku je imenoval prevzvišeni g. knezoškof dr. Mihael Napotnik pred. g. župnika Antona **Veternika** duhovnim svetovalcem. Pred. g. županu, ki je to odlikovanje popolnoma zaslužil, iskreno častitamo! Straža (1.10.1909, letnik 1, št. 115)

Zaradi vsevečjih nesoglasij v kraju je bilo načeto tudi njegovo zdravje, zato je sledila nova premestitev, tokrat v Žalec.

* Dol. V nedeljo, dne 29. novembra, se je poslovil od nas velečastiti gospod župnik Anton **Veternik**, kateri je v teku 14letnega tukajšnjega bivanja postavil lepo larno cerkev in župnišče ter si s tem zagotovil trajen zgodovinski spomin in odkritosrečno hvaležnost vseh tisanov. Marijina družba je izgubila z njim zelo priljubljenega voditelja. Polnoštevilo se je hdeležla slovesa. Hvaležni župljani se zahvaljuje-mo za velikodušno darežljivost, katoliško izobraževal-no društvo za izredno podporo; daroval je čez 400 knjig ter večje denarne zoeske. Za obli trud in za vse dobre nauke se mu udano zahvaljujemo in žel-mo na novi župniji v lepi naši Savinjski dolini vse najboljše. Slov.gospodar, 3. 12. 1914, št. 50

V časopisu SLOV. GOSPODAR sem našel podatek, da se je župnik Anton Veternik po uspešnih 14 letih delovanja na Dolu poslovil v nedeljo, 29. novembra 1914 in se **preselil v župnijo Žalec**.

Razglednica s pogledom na Žalec leta 1914

* Duhovniške vesti. Župnijo Žalec v Savinjski dolini je dobil č. g. Anton Veternik, župaik na Dolu pri Hrašniku. Straža (13.11.1914, letnik 6, št. 87)

Prvi njegov vpis sem našel v žalski rojstni knjigi že v ponedeljek, 30. 11. 1914.

Anton Veternik, župnik

Na ta dan sta se namreč rodila brata dvojčka Bališ iz Vrbja. Očitno se mu je zdravje hitro povrnilo.

V Žalec je prišel torej v času velike 1. svetovne vojne in se je pri vsakdanjem delu srečeval s težavami tako vojakov kot tudi civilistov. Žalčani so v nedeljo, 18. marca 1918, pripravili II. žalski tabor, ki mu je predsedoval takratni župan Fran Roblek, podpredsednik tega tabora pa je bil konzistorialni svetnik Anton Veternik.

Prva vojna je zahtevala veliko žrtev in vdove so bile po vojni deležne skromne pokojnine. Da vdova še živi in je upravičena do pokojnine, je moral uradno

Čekovno nakaznico je potrdil župnik Veternik

potrditi domači župnik, v tem primeru Anton Veternik (18. 5. 1921).

Še ena čekovna nakaznica z njegovim podpisom

Oktober 1921 je bil Anton Veternik postavljen za začasnega upravitelja Celjske dekanije, kar je bila seveda izjemna čast za žalskega župnika, sicer tudi knezoškofovskega duhovnega svetovalca.

Postavljeni so bili za provizorje gospodje: Župnik v začasnem pokoju Blaž Dvoršak pri Sv. Jožefu na Frankolovem (1. septembra 1921), ravnatelj Marijanišča v Veržeju dr. Franc Volčič pri Sv. Mihaelu ravnatom (26. septembra 1921) in I. kapelan v Vojniku Jakob Cinglak ravnatom (8. oktobra 1921); titl. gospod Anton Veternik, kn.šk. duhovni svetovalec in župnik v Žalcu, za upravitelja Celjske dekanije in gospod Peter Jurak, mestni vikar v Celju, za provizorja ravnatom (29. oktobra 1921).

Kn. šk. Lavantinski konzistorij v Mariboru,
dne 21. novembra 1921.

Oglašenik lavantinske škofije
št. 11. 21. 11. 1921

Martin Matek,
Aster ravn. in jara nasostv.
ravnatelj kn. šk. glavnice.

Žalska cerkev – društvena izdaja iz leta 2006.

Zaključek tega članka pa si boste lahko prebrali v prihodnji številki naše revije.

veni.ferant@gmail.com

Veselko Guštin

Balkanfila XX v Solunu

Letošnja Balkanfila je bila jubilejna in 20 po vrsti. Potekala je v grškem mestu Solun od 12. do 16. novembra 2024. Zame kot komisarja prva, čeprav sem že nekajkrat bil v Grčiji (Atenah) in mi je poznana grška gostoljubnost. Ta se ni izneverila niti letos, čeprav je vmes tudi kaj zatajilo.

Tokrat ni bilo tradicionalnega izleta po Makedoniji, ni bilo katalogov in nobenih spominskih ovojnic za razstavljavce. Solun je prestolnica grške pokrajine Makedonije, kjer je gospodoval Aleksander Veliki. Žal smo imeli smolo z vremenom, saj je vse dneve rahlo deževalo, le na dan odhoda je bilo jasno brez oblaka! So nas pa Grki počastili z dvema večerjama z njihovo tradicionalno hrano.

Pred vhodom na razstavišče: Bruno Crevato Selvaggi, predsednik italijanske fil. zveze, Peter Suhadolc in slovenski komisar Veselko Guštin.

Razstava je bila na sejmišču, kakih 600 m od hotela. Poleg komisarja sta sodelovala še dva slovenska sodnika. Peter

Suhadolc kot častni predsednik žirije in Igor Pirc, tajnik združenja Balkanfila. Sodelovale so Albanija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Ciper, Grčija, Hrvaška, Italija, Izrael, Romunija, Severna Makedonija, Slovenija, Srbija in Turčija.

Skupinska fotografija komisarjev na razstavi BALKANFILA XX.

Dobrodošla je pomoč mlajših

Razstava je obsegala preko 150 ekspozicij na zares velikem in preglednem prostoru. Grška pošta je izdala zvežčič s 4 samolepilnimi znamkami ter 4 spominske ovojnice s prav temi znamkami in 4 priložnostnimi žigi. Izdan je bil tudi blok z 20 znamkami (4 x 5), s katerimi je počastila 90. obletnico Grške pošte in pripadajoče 4 (prazne) ovojnice z napisom BALKAN-FILAXX. Ves ta material se je dalo kupiti.

Ocenjevanje je potekalo dva dni. Na dan palmaresa nas je glavni komisar Thomas Arvantis obvestil o rezultatih. Slovenski razstavljalci smo se odrezali takole:

LG	91	Ferant Veni	C10	5	Postcard creators on the example of Mont Saint-Michel
G	87	Guštin Veselko	C2	5	Dismembered Slovenia, 1941-45
	71	Metaj Matjaž	C10	1	Ljubljana Airport (LJU)
LG	91	Petauer Boštjan	C8	5	From Postal Stationery to Early Pictorals
	67	Žitnik Metaj Natalija	C7	1	I, an Artist

Podelitev medalj je bila v petek na slavnostni večerji. Medalje so dobili samo prejemniki zlatih (nad 85 točk) in velikih zlatih (nad 90 točk), tako da smo Slovenci odnesli domov kar tri!

Posebne nagrade za najuspešnejše udeležence razstave

Na palmaresu je bila tudi podelitev:

- Velika mednarodna nagrada (Grand Prix International) BALKANFILA: Chirescu Andrei Alexandru (Romania), The fluvial and maritime postal routes in the Romanian territories, 1840–1920.
- Velika nacionalna nagrada (Grand Prix National) BALKANFILA: Bauer Wolfgang (Germany), Greece – Incoming and outgoing mail and their destinations up to UPU, 1827–1875.
- Velika mednarodna nagrada (Grand Prix International): Popovic Vladimir (Serbia), General classification and types of postcards of the Golden Age in the collection of Herceg Novi and its surroundings.
- Velika nacionalna nagrada (Grand Prix National): Mylonogiannis George (Greece), The Hellenic pre-adhesive period.

Večerja je bila polna grških specialitet in kakovostnega vina ob spremljavi glasbe iz saksofona v ženskih rokah.

veselko.gustin@gmail.com

Janez Cerkvenik

90 let Gorenjske predilnice Škofja Loka in 50-letnica Gobarskega društva Škofja Loka

Oba jubileja smo filatelisti FD Lovro Košir Škofja Loka proslavili z dvema filatelističnima razstavama v galeriji Zlatinega hodnika Društva upokojencev Škofja Loka. Obe razstavi sta obsegali vsaka po 12 razstavnih vitrin, ker je bilo v zabojniku žal samo toliko okroglih nastavkov z vdolbinami, na katerih visijo vitrine.

Gorenjsko predilnico Škofja Loka sta leta **1934** ustanovila dva poljska Juda (P. Markgraf in G. Horak). Že v Kraljevini Jugoslaviji sta imela obilo težav s takratno birokracijo, da je tovarna vse do leta 1936 obratovala le poskusno.

Šele neposredno pred drugo svetovno vojno so leta 1940 lahko bombažno prejo tudi posukali v sukance in izdelali tkanine.

Po koncu vojne leta 1945 je bila tovarna podržavljena in se je v letih **1957/1985** povzpela med najproduktivnejše bombažne predilnice v Sloveniji in Jugoslaviji.

Ne le to, tovarna se je razvila v pravi tekstilni kombinat s predilnico bombaža, umetnih vlaken in predilnico volne (sl. 1), teksturirnico poliamidnih in poliestrskih filamentov za proizvodnjo ženskih nogavic in trenirk (sl. 2), pletilnico jerseyja (sl. 3), ter barvarno in oplemenitilnico vseh prej naštetih proizvodov (sl. 4).

Slika 2: Stroj za kodranje (teksturiranje) umetnih filamentov npr. poliamidnih, poliestrskih.

S teksturiranjem vlakna dobijo kodrasto (voluminozno) strukturo, uporabna zlasti za izdelavo ženskih nogavic in raznih športnih oblačil (dresi, trenirke).

Slika 3: Krožno pletilni stroj za pletenje različnih vrst pletiv (npr. interlok).

Slika 1: Motivi različnih predilnih strojev za predenje bombažnih vlaken, volne, ter njihovih mešanic z umetnimi vlakni (npr. PAC-poliakrilnitrilnimi, PES-poliestrnimi itd).

Slika 4: Motivi strojne opreme v barvni (barvanje preden v kadi in x-navitkov v barvalnem aparatu) ter sušenje in plemenitenje (apretiranje) pletiva in tkanin na širinsko-razpenjalno-sušilnem stroju.

V tovarni je bilo še leta **1985** zaposlenih več kot **900 delavcev**. Po osamosvojitvi Slovenije je izguba jugoslovanskega trga največ pripomogla k upadu prodaje in posledično proizvodnje. Danes je zaposlenih le še okrog 100 delavcev.

V 12 vitrinah smo prikazali, pretežno s filatelističnim gradivom, vse tehnološke faze, ki so opisane in prikazane na znamkah, od surovine (sl. 5) do končnega izdelka tkanine (sl. 6), pletiva (sl. 7), vezenine (sl. 8), čipke (sl. 9) in tehnične tekstilije (sl 10).

Slika 5: Motivi največkrat uporabljenih tekstilnih vlaken: **naravna** rastlinskega izvora (bombaž), živalskega izvora (volna) in **umetna**, imenovana tudi kemična.

Prvo kemično vlakno (umetno svilo, kasneje imenovano viskazo) je sintetiziral francoski kemik Hilaire Chardonnet iz nitroceluloze. Izum je razstavil na svetovni razstavi v Parizu, leta 1891.

Slika 6:

Motiv izdelave tkanine na modernem brezčolničnem tkalskem stroju (statvi).

Slika 7: Pletenine (majice, srajce, oblačila itd.) končni izdelek narejen iz različnih vrst pletiv (npr. interlok).

Slika 8: Vezenine še niso izgubile svoje patine, kar dokazuje motiv na MC.

Slika 9: Čipka, najbolj prepoznavno umetniško delo idrijskih čipkarič, zlasti v času festivala.

Slika 10: Motiv tehnične tekstilije, imenovane tudi geotekstilije kot podlaga za avtoceste.

Tehnične tekstilije so proizvodi, brez katerih danes ne bi mogli več graditi cest, v (gradbeništvu), v kmetijstvu (koprene za prekrivanje rastlin), v medicini, gasilstvu in civilni zaščiti (ognjevarni in vodooodbojni kombinezoni), v avtomobilski ter letalski industriji (laminati za sedeže) in vesoljski industriji (kompoziti za skafandre) itd.

Zelo delavno pa je v Škofji Loki tudi Gobarsko društvo, ki s svojimi razstavami gob vsako leto privabi veliko svojih članov in naključnih obiskovalcev – ljubiteljev

Slika 11: Fotografija dela razstavnih vitrin »gobarske« razstave.

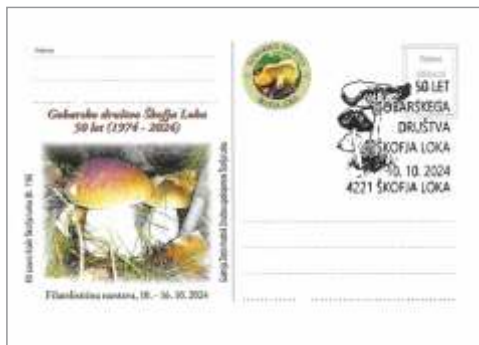
užitnih gob. Poleg tega imajo člani gobarskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta **1974**, tudi stalna letna predavanja, kjer predavatelji dajejo največji poudarek prepoznavanju užitnih, pogojno užitnih in strupenih gob, ki se jih že na »Loški učni poti« najde mnogo vrst, če jurčkov, lisičkov in »marel« sploh ne omenjamo (sl. 11).

Ob obeh razstavah smo izdali dve ilustrirani dopisnici – kartici (sl. 12 in sl. 13) in dva priložnostna poštna žiga in s tem zaznamovali oba na kratko predstavljena jubileja. Zavedati se moramo, da le pisna dokumentacija ostane za vedno, razstave pa kaj kmalu gredo v pozabo.

Avtor prve razstave je bil pisec tega sestavka, razstava gob pa je bilo delo Klemna Bedekoviča, Matjaža Metaja in krožkarjev filatelističnega krožka Osnovne šole Škofja Loka-Mesto.

Slika 12: Kartica, izdana ob razstavi „90 let Gorenjske predilnice Škofja Loka“.

Slika 13: Kartica, izdana ob razstavi „50 let Gobarskega društva Škofja Loka“.

Uporabljeni viri:

- 1) Tovarniški arhiv Gorenjske predilnice Škofja Loka.
- 2) Katalogi Gorenjske predilnice, izdani leta 1974, 1979 in 1984.
- 3) Fotografija z gobarske razstave: Gregor Cerkenik

cerkenik.janez@gmail.com

Sedaj je čas,

da si zamislimo in pripravimo kakšen nov eksponat razglednic, maksikart ali razreda odprte filatelije, kar bi potem lahko prikazali na razstavi

MAKSIRAVNE2026,

ki bo na Ravnah prej, kot pa boste pripravljene. Zato izkoristite čas in pogledjte, kaj vse vam še manjka oziroma kako se boste lotili dela, da boste lahko nov eksponat pripravili pravočasno ter ga na ogled postavili publiki in strokovni komisiji, ki vam bo dala dragocene napotke, kako doseči še boljše rezultate.

Do takrat pa vam želimo uspešno ukvarjanje pri novih razgledničnih eksponatih!

Prenesi aplikacijo MojaPošta

Kjerkoli in kadarkoli
upravljaj s svojimi
paketi.

Oglas dodajo v tiskarni!

Prenos iz
App Store

NA VOLJO V
Google Play

Aplikacija MojaPošta omogoča:

- pregled in sledenje prejetih paketov,
- pošiljanje in preusmerjanje paketov,
- varno obveščanje prek potisnih sporočil.

